

[Aksel Knudsen.]

ske værfter, som kvalitetsmæssigt ligger på et selv internationalt set højt stade, formår at omstille sig til den nye udvikling, såfremt vi her i folketinget kan samles om en politik, der lever op til den tilsligtede omkostningsdæmpende politik, så vi det kommende år når ned på et omkostningsniveau, der svarer til vore udenlandske konkurrenters. Den omstilling, vi skal igennem, vil såvel for værfterne som for industrien i almindelighed være afhængig af en videre udbygning af det gode samarbejde, der i dag er skabt mellem ledelse og ansatte ikke mindst igennem opbygning af samarbejdsudvalgene.

Tredje næstformand (Erlendsson):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13, hvor vi først går til dagsordenens punkt 3: spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 11.55.

Mødet genoptaget kl. 13.

Formanden:

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for Grønland, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v. (Ændring af afgiftsberegningen og beregningen af det grønlandske reguleringspristal).

(Lovf. nr. 113).

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om afgift af motorkøretøjer.

(Lovf. nr. 114).

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v.*

og *forslag til lov om ændring af lov for Grønland om afgift af motorkøretøjer.*

På sin efterårssamling 1975 vedtog Grønlands landsråd landskassens budget for 1976. Samtidig udarbejdede landsrådet et overslag over landskassens forventede indtægter og udgifter i årene 1976-79. Som det fremgår af den i bemærkningerne til forslaget til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m.v. indeholdte oversigt over landskassens anslåede indtægter og udgifter i årene 1974-79, forventes landsrådet i 1976 at ville få et underskud på 18,1 mill. kr., idet indtægterne anslås at ville beløbe sig til 129,7 mill. kr., medens udgifterne anslås at ville beløbe sig til 147,8 mill. kr. I denne forbindelse bemærkes, at landsrådet ved udarbejdelsen af budgettet har foretaget væsentlige nedskæringer af både driftsudgifter, udgifter til tilskud og anlægsgudgifter.

Til delvis dækning af det anslåede underskud har landsrådet på sin efterårssamling 1975 stillet forslag om, at der samtidig med bortfaldet af de ved lov nr. 56 af 14. marts 1975 gennemførte midlertidige afgiftsforhøjelser foretages en forhøjelse af afgiften på sukker, chokolade- og sukkervarer, malt, øl, vin, spiritus, tobak, humle, kaffe, te og mineralvand. Afgiftsforhøjelserne anslås i 1976 at ville indbringe landskassen en merindtægt på 13,3 mill. kr. og kommunerne en merindtægt på 6,6 mill. kr.

Herudover har landsrådet stillet forslag om, at der foretages en forhøjelse af den årlige afgift på motorkøretøjer. Afgiftsforhøjelsen anslås at ville indbringe landskassen en merindtægt i 1976 på 1,2 mill. kr.

Af hensyn til landskassens meget vanskelige økonomiske situation har landsrådet indtrængende anmodet om, at de foreslåede afgiftsforhøjelser gennemføres med virkning fra 1. januar 1976. Hvad specielt angår forslaget til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m.v. bemærkes, at de i forslaget indeholdte forhøjelser skal træde i stedet for de ved lov nr. 56 af 14. marts 1975 gennemførte midlertidige afgiftsforhøjelser, der bortfalder med udgangen af december måned 1975.

Idet jeg i øvrigt nærmere henviser til bemærkningerne til lovforslagene, skal jeg herved tillade mig at anbefale lovforslagene til det høje tings velvillige behandling.

Formanden:

Vigårførst til dagsordenens punkt 3, der er:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Kirsten Sparre Andersen* (V) til undervisningsministeren:

„Vil ministeren tage skridt til, at danske forskere, der får forskningspenge fra EF, bliver i stand til umiddelbart at nyttiggøre disse midler evt. under forskningsrådernes kontrol, og uden at der derved sker en afkortning af de midler, der fra dansk side stilles til rådighed for de pågældende forskeres institutter?“

(Spm. nr. 130).

Skriftlig begrundelse.

Det har desværre vist sig, at der for danske forskere er store og, synes det, klart urimelige vanskeligheder forbundet med at nyttiggøre EFs forskningsbevillinger — bevillinger, som den danske stat har været med til at fremskaffe.

For det første stiller den danske statsadministration sig i vejen ved at forhale sagsbehandlingen i det uendelige. I de tilfælde, hvor der er tale om arbejde i intereuropæiske forskerteam eller forskning inden for et bestemt tidsrum, kan danske forskere ved en sådan forhalingsmanøvre først komme ind i billedet, når det hele alligevel er ved at være forbi.

For det andet bliver de forskningsbevillinger, de pågældende personer eller institutter får tildelt fra den danske stat, afkortet med et beløb, der i størrelsesorden svarer til EF-pengene.

Det kan ikke være rimeligt, og det borttager enhver lyst hos danske forskere til at søge om støtte fra EF.

Kirsten Sparre Andersen (V):

Når jeg har spurgt undervisningsministeren, om det ikke var muligt af få en fornuftig ordning for den del af forskningen, der har mulighed for at få støtte via EF, er det på grund af de nuværende meget utilfredsstillende forhold, hvor det jo reelt nærmest er finansudvalget, der bestemmer, om et dansk forskningsprojekt for EF-penge skal nyde fremme. Alle finansudvalgets udmærkede egenskaber ufortalt, så kan det næppe være rimeligt. Man kan ikke fortænke danske for-

skere i, at de bliver noget tilbageholdende med at søge støtte fra EF, når de kan risikere at få deres forskningsstøtte afkortet med et lignende beløb, som de har fået bevilget fra EF.

Hvis projekter, man teoretisk ikke er så interesseret i at fremme, skulle blive bevilget via EF, hvor der trods alt også er en ledighedsvurdering, så har vi jo forskningsrådene til at forhindre, at de i hvert tilfælde får yderligere støtte.

Jeg mener, at forskningens minister må være interesseret i at skaffe forskningen rimelige vilkår, især da når det kan gøres ved, at vi her i landet bliver i stand til at udnytte de EF-midler, vi også har været med til at bevilge.

De to forskningsområder, som EF for tiden koncentrerer sig om, miljøproblemer og energiproblemer, er jo problemer, som kun kan løses ved samarbejde landene imellem, hvorfor det også må være en fordel, at forskningen på disse områder ikke bliver snævert national. Her ser jeg i øvrigt bort fra, at al god forskning ikke kender til landegrænser.

Jeg vil desuden gerne have undervisningsministerens kommentar til det problem, som ministeren sandsynligvis er stødt på i de overvejelser, der har været i gang på området, idet der er nogen uklarhed omkring det spørgsmål, om det overhovedet er i overensstemmelse med bestående lovgivning og gældende aftaler at foretage en sådan afkortning af danske institutters forskningspenge, fordi de bevilges støtte via EF.

Undervisningsministeren (*Ritt Bjerregaard*):

Jeg vil gerne indledningsvis sige, at den bevillingspraksis, der hidtil har været anvendt i forbindelse med modtagelsen af EF-forskningsstilskud, i princippet ikke stiller sig hindrende i vejen for, at danske forskere kan udnytte muligheden for at få og anvende EF-forskningsstilskuddene.

Det er derfor heller ikke ganske korrekt, når det i begrundelsen til spørgsmålet er anført, at de danske forskningsbevillinger afkortes

„... med et beløb, der i størrelsesorden svarer til EF-pengene.“

Lad mig blot henvise til, at finansudvalget den 5. november 1975 godkendte, at en række institutter kunne modtage og an-

[Undervisningsministeren.]

vende — uden afkortning af deres ordinære bevillinger — EF-forskningstilskud på i alt 560.000 kr.

Når dette er sagt, vil jeg imidlertid også gerne sige, at jeg er enig med spørgeren i, at den gældende bevillingspraksis og den administrative procedure, der er knyttet her til, set fra forskernes side kan virke uhenigtsmæssig.

Som det er fru Kirsten Sparre Andersen bekendt, har folketingets udvalg angående videnskabelig forskning stillet mig et spørgsmål, der i realiteten er det samme som det her stillede.

Bl. a. på baggrund af forskningsudvalgets spørgsmål har regeringen taget spørgsmålet om en ændring af den hidtidige bevillingspraksis for EF-forskningstilskud i retning af en smidiggørelse og en enklere administrativ procedure op til overvejelse.

Jeg kan herefter besvare spørgsmålet bekræftende, idet det er min hensigt at søge etableret en ordning, hvorefter forskningsinstitutter inden for en ramme på 1,5 mill. kr. skal kunne modtage og anvende forskningstilskud fra EF. Det skal herefter som hovedregel alene være en forudsætning for, at forskningsinstitutterne skal kunne nyttiggøre tilskuddene fra EF, at forskningsprojekterne er godkendt af forskningsrådene, der i øvrigt skal administrere den særlige bevilling.

Jeg skal endelig for god ordens skyld oplyse, at ordningen, forinden den kan sættes i værk, skal forelægges for markedsudvalget.

Kirsten Sparre Andersen (V):

Jeg vil gerne sige tak for det positive svar, jeg har fået på mit spørgsmål, og jeg håber, at det også vil være tilfredsstillende for de implicerede forskere.

Edele Kruchow (RV):

Jeg vil gerne spørge ministeren i forbindelse med den smidiggørelse, som jeg også mener er nødvendig, og som vi altså måske får, om ministeren så ikke vil udvirke, at der etableres en fortløbende kontakt mellem planlægningsrådet herhjemme og de organer i EF, der udvælger stipendiater.

Jeg var tilfældigt i Bruxelles i forskningsudvalget dernede i mandags, og jeg spurgte,

om der ikke kunne være en sådan kontakt, for det virkede altså, som også fru Kirsten Sparre Andersen har understreget og vi andre mærket tidligere, meget klodset, som det somme tider foregår.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Til fru Kirsten Sparre Andersen blot det, at jeg tror bestemt, at denne ordning vil blive opfattet som langt mere tilfredsstillende af de danske forskere.

Til fru Edele Kruchow bliver jeg nødt til at sige, at jeg er ikke stødt på det problem, men jeg skal efter at have fået rejst det her lade det undersøge nærmere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Hölge (FP) til finansministeren:

„Kan ministeren oplyse, om det for tiden indgår i regeringens planer at foretage en omlægning af de funktioner, der varetager den danske vejrtjeneste?“

(Spm. nr. 138).

Skriftlig begrundelse.

Jeg tillader mig at fremsætte ovenstående spørgsmål på baggrund af den resolution af 25. november 1975, som Rådet for Større Flyvesikkerhed har sendt regeringen og medlemmer af folketinget.

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af ministeren for skatter og afgifter.

Hölge (FP):

Jeg har stillet dette spørgsmål til finansministeren på baggrund af en resolution fra Rådet for Større Flyvesikkerhed, hvori man giver udtryk for, at administrationsdepartementet i, hvad man betegner som „tilsyneladende hemmelighed“, er ved at foretage en omlægning af den danske vejrtjeneste, herunder flyvevejrtjenesten, hen over hovedet på brugerne og dermed befolkningen. I et sådant kompliceret teknisk spørgsmål, hvor oven i købet flyvesikkerheden er involveret, må det forekomme beklageligt og besynderligt, at man ikke straks indtager den højeste sagkyndighed på såvel etatsiden som brugersiden allerede fra den første planlægning. Jeg vil derfor gerne

[Ælge.]

spørge ministeren, hvad der ligger heri. Det berører jo et felt, der har min absolut varmeste interesse.

Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):

Jeg kan klart besvare det stillede spørgsmål: regeringen har ikke aktuelle planer om at foretage en omlægning inden for de danske vejrtjenester.

Et udvalg arbejder for tiden med spørgsmålet, om det er muligt for en mindre indsats end den nuværende at opnå den samme dækning med hensyn til oplysninger om meteorologiske forhold, vejrudsigter osv. Vi har jo i Danmark 3 vejrtjenester, nemlig meteorologisk institut, flyvevejrtjenesten og forsvarrets vejrtjeneste, og det kan synes nærliggende at overveje, om det ville være rationelt og ressourcebesparende at få et nærmere samarbejde, eventuelt ved en sammenlægning af disse tre tjenestegrene.

Den civile flyvevejrtjeneste hører som bekendt under ministeriet for offentlige arbejder, medens de to andre hører henholdsvis direkte under forsvarsministeriet og under forsvarskommandoen.

Det nedsatte udvalg, som hr. Hölge nævnte, har en kontorchef i administrationsdepartementet som formand og er i øvrigt sammensat af medarbejdere fra de eksisterende tre vejrtjenester. Udvalget vil formentlig kunne afgive sin betænkning i løbet af et par måneder. Der foreligger allerede et foreløbigt udkast til udvalgets konklusioner.

Når udvalgets betænkning er afgivet, vil den være offentligt tilgængelig, og alle, der er interesserede, herunder også Rådet for Større Flyvesikkerhed, som jeg forstår er den aktuelle anledning til spørgsmålet, vil være velkomne til at kommentere udvalgets arbejdsresultat, forinden regeringen tager stilling. Jeg skal sørge for, at rådet får betænkningen tilsendt.

Jeg vil godt for at forebygge enhver misforståelse slå fast, at en rationalisering af vejrtjenesterne ikke må betyde en forringelse af nogen form for sikkerhed, hverken for søfarten eller for lufttrafikken.

Hölge (FP):

Jeg takker ministeren for svaret og skal da ikke undlade at gøre opmærksom på, at

enhver form for besparelser og rationalisering inden for de offentlige serviceorganer naturligvis må tiltale mit parti. Jeg er for så vidt egentlig også tilfreds med svaret og skal blot meddele ministeren herfra nu, at jeg glæder mig til at se denne betænkning, når den når frem, idet jeg går ud fra, at vi så til den tid vil høre mere om, hvad det i virkeligheden drejer sig om.

Raunkjær (V):

Jeg ved ikke, om det er ministeren bekendt, at der i forbindelse med denne flyvevejrtjeneste i Karup er en vejrtjeneste på 0053, der har en kortsigtet vejrmedling. Jeg håber da ikke, at den er i fare samtidig. Jeg kunne også tænke mig at stille ministeren det spørgsmål, om han ikke kunne foreslå, at der oprettes en mere langsigtet vejrtjeneste, som kunne gælde for 2-3 døgn. Det vil være af stor betydning for erhvervene, både landbrug og fiskeri.

Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):

Jeg måtte måske til hr. Raunkjærs supplerende spørgsmål sige, at når spørgsmålet er rejst til finansministeren og jeg besvarer det som fungerende finansminister, så knytter det sig jo til den mere administrative opbygning af dette, og jeg har ikke forudsætninger for at besvare det konkrete spørgsmål om en konkret del af de arbejdsfunktioner, der udføres på de enkelte steder, men jeg skal sørge for, at det spørgsmål, som hr. Raunkjær her har rejst, og det ønske, der lå i det, bliver viderebragt til dem, der er ansvarlige for vejrmedletjenesten. Jeg har ingen forudsætninger for at kunne foretage en sagkyndig vurdering af spørgsmålets indhold.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Jespersen* (DKP) til handelsministeren:

„Ågter ministeren at ændre i de gældende love om forsikringsvirksomhed for bedst muligt at tilgodese forsikringstagernes interesser?“

(Spm. nr. 148).

Skriftlig begrundelse.

I 1962 blev der nedsat en forsikringskom-

[Knud Jespersen.]

mission til bl. a. at fremkomme med forslag til besvarelse af det stillede spørgsmål. Kommissionen har efter 13 års arbejde ikke fundet anledning til at stille noget forslag af denne karakter. Det kan skyldes, at kommissionen har arbejdet på forsikringsbranchens præmisser og dermed udelukket enhver kritik af forholdene.

Jeg finder, at kommissionens arbejde er delvis forældet, idet der fra 1970 har vist sig nye tendenser angående koncentration, fusion, forrentning og soliditet i forsikringsbranchen.

Kommissionen har ikke seriøst belyst alternativer til vort nuværende forsikringsvæsen, f. eks. oprettelsen af et statsligt skadesforsikringselskab, der er et aktuelt alternativ, da 16 pct. af alle skadesforsikringer er lovpligtige. Uden alternative forslag til de eksisterende selskaber bliver de nuværende omkostningsforhold intetsigende.

Kommissionen har ikke lavet en vurdering af udviklingen i selskabernes aktiver, ligesom de spegede forhold omkring de tekniske reserver overhovedet ikke er analyseret.

Kommissionen analyserer ikke de samfundsmæssige omkostninger ved de forskellige forsikringsbetingelser.

Da kommissionens arbejde trods dens langsommelighed er mangelfuldt og kritikløst over for forsikringsbranchen, må flere ændringer overvejes. F. eks. oprettelse af et statsligt skadesforsikringselskab, skærpelse af bestemmelserne for placering af selskabernes aktiver, skærpet tilsynsførelse med selskabernes økonomi med effektiv omkostningskontrol og faste regler for opgørelse af de tekniske reserver.

Knud Jespersen (DKP):

Der kunne være meget grundlag for at sige en masse, men spørgetiden giver jo kun muligheder for at gøre to minutters bemærkninger. I 1962 blev der nedsat en forsikringskommission. Den skulle besvare en lang række spørgsmål, og efter 13 år og så vidt man kan se 228 dage og 11 timer har man fundet ud af, at det er en rigtig dårlig forretning at drive forsikring i Danmark.

Der er ikke stillet nogen alternative forslag. Selve kommissionens arbejde er delvis forældet, idet der fra 1970 har vist sig ganske alvorlige nye tendenser til koncentration,

fusion, forrentning og soliditet i forsikringsbranchen. Det er på den baggrund, jeg spørger: agter ministeren at ændre i de gældende love om forsikringsvirksomhed for bedst muligt at tilgodese forsikringstagernes interesse?

Hvis man ikke drager den konklusion, så bekræfter man jo den opfattelse, der ligger i befolkningen, at hvis man vil have, at der ingenting skal ske, så nedsætter man en kommission, og hvis man vil have garanti for, at denne kommission er fredelig, så nedsætter man den af de implicerede til at undersøge de impliceredes forhold for derefter at frikende de implicerede på forbrugernes vegne.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg har allerførst noteret mig hr. Knud Jespersens kritiske bemærkninger om forsikringskommissionen i hans begrundelse for det stillede spørgsmål. Man kan være enig eller uenig heri. Jeg vil dog have lov til at bemærke, at der gennem kommissionens arbejde er tilvejebragt et overordentlig omfattende materiale, der belyser forsikringselskabernes forhold.

I øvrigt er jeg glad ved at kunne sige, at en del af de problemer, som spørgeren efterlyser i kommissionens arbejde, ikke er omfattet af dens kommissorium, og derfor er det lidt svært at bebrejde den, at den ikke har taget disse opgaver op.

Den 11. april 1975, da vi sidst drøftede forsikringselskabernes forhold her i tinget, oplyste jeg, at det var min agt, så snart forsikringskommissionen havde afsluttet sit arbejde, at tilvejebringe et grundlag for en debat her i tinget gennem forslag om en ny forsikringslovgivning, og jeg kan igen bekræfte, at der vil blive udfoldet alle bestræbelser for, at der i det kommende folketingsår 1976-77 kan fremsættes et lovforslag om ændring af lov om forsikringsvirksomhed. Ved udformningen af dette lovforslag vil jeg i høj grad se på de regler, der særlig skal tilgodese forsikringstagernes interesse. At forsikringslovgivningen trænger til en række ændringer med dette sigte, er hr. Knud Jespersen og jeg aldeles enige om.

Må jeg i øvrigt pege på, at der ved gennemførelse af markedsføringslovgivningen er skabt meget væsentlige nye former for bistand til forsikringstagerne, nemlig forbru-

[Handelsministeren.]

gerombudsmanden og forsikringsankenævnet. De er begge trådt i funktion, og når deres virksomhed er fuldt udbygget og kendskabet til forsikringsankenævnet bliver tilstrækkelig udbredt blandt forsikringstagerne, tror jeg, man vil finde, at der her er tale om virkelige nydannelser til gavn for forsikringstagerne.

Jeg kan føje til, at justitsministeren har igangsat en revision af forsikringsaftaleloven, og ifølge kommissoriet for det pågældende udvalg skal dette særligt overveje, om den gældende retlige regulering af forsikringsaftaler er tilfredsstillende, netop ud fra hensynet til forsikringstagerne.

Min konklusion er derfor, at jeg er i stand til at besvare det stillede spørgsmål bekræftende. Forberedelserne til ny lovændring er allerede iværksat og vil blive fremskyndet mest muligt.

Knud Jespersen (DKP):

Det er med oprigtig glæde, jeg takker ministeren for det svar. For en gangs skyld — det gælder ikke specielt handelsministeren — var det en overordentlig konkret besvarelse af det problem, jeg har rejst.

Jeg vil alligevel erindre om, at der er gået 30 år, siden Jens Otto Krag skrev sin bog „Fremtidens Danmark“, hvor han skrev om forsikringsvirksomhederne og deres vældige samfundsmæssige indflydelse og påvirkning. I denne tid er der jo sket en voldsom koncentration, og til denne koncentration kommer det ulyksalige fællesmarked, der gør, at store internationale forsikringselskaber også vil gøre sig gældende. Derfor vil jeg gerne tage hul på denne debat, idet jeg understreger min taknemmelighed for et konkret svar: vil forslaget også omfatte, at man vil tage et initiativ for at sikre f. eks. oprettelse af et statsligt skadesforsikringselskab, da 16 pct. af alle skadesforsikringer er lovpligtige, men alligevel skal tegnes ved de private forsikringskoncerner?

Handelsministeren (Erling Jensen):

Det ville nok være lidt urimeligt, hvis jeg i indledningsfasen omkring forberedelsen af et lovforslag her i detaljer gennemgik, hvordan det ville ende med at se ud, men jeg synes, jeg har lov til at sige til hr. Knud

Jespersen, at det emne, han rejser, kan vi efter min mening ikke undgå at finde en gunstig lejlighed til at debattere i forbindelse med det lovforslag, jeg fremsætter i næste samling.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg synes faktisk, det tegner lysere, og det skal ikke misforstås, når jeg siger, at vi naturligvis alligevel vil opretholde vores perspektiv om nationalisering af forsikringselskaberne. Jeg vil takke for det tilsagn og håber, at vi snarest muligt får denne debat, ikke af hensyn til handelsministeren og mig, men af hensyn til forsikringstagerne, for at beskytte dem mod overgreb og sikre dem en effektiv erstatning.

Handelsministeren (Erling Jensen):

For at forebygge enhver misforståelse, så taler vi om samlingen 1976-77. I den samling får vi denne diskussion. Jeg håber ved den lejlighed, at jeg kan overbevise hr. Knud Jespersen om de synspunkter, jeg til den tid vil lægge frem, men for nærværende kan jeg ikke have noget ønske om, at han ikke fastholder sine interessante synspunkter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Johan Nielsen* (S) til kirkeministeren:

„Finder ministeren det demokratisk rigtigt, at menighedsrådene og præsterne ikke i fællesskab har lov til at bestemme, hvad der skal samles ind til i den danske folkekirke?“

(Spm. nr. 137).

Johan Nielsen (S):

Vi lever i en tid, hvor der bliver talt meget om demokrati. For meget, synes nogle og henviser med forkærlighed til Sokrates' ord om, at det er nu engang de få og ikke de mange, som har forstand på heste. Andre synes, at man aldrig kan tale nok om demokrati, og påviser, at når vi har det sådan, som vi har det i Danmark og i de øvrige skandinaviske lande, så skyldes det et veludviklet demokrati. Jeg ved, at den højtærede minister er tilhænger af det sidste, jeg ved, at den højtærede minister er en meget demokratisk minded mand, og jeg har hørt den højtærede minister tale om, at vi skal

[Johan Nielsen.]

skabe de bedst mulige demokratiske vilkår for kirken. Det er derfor, jeg har tilladt mig at stille dette spørgsmål.

Jeg kan godt forstå, at den højtærede minister ikke kan gøre noget, uden at folketinget foranlediger det. „Minister“ er som bekendt latin, og det betyder „tjener“, og den højtærede minister er jo folketingets tjener. Da jeg ved, at den højtærede minister, som er folketingets tjener, er en meget demokratisk minded mand, så vil jeg spørge, om han finder, det er rimeligt, at der sidder nogle embedsmænd og nægter menighedsrådene og præsterne at samle ind til, hvad de vil, i kirkerne. Jeg mener, menighedsrådene er folkevalgte organer. Det skulle være deres naturlige rettighed, når de kan blive enige med deres præster, at samle ind til, hvad de vil.

Jeg tænker i denne forbindelse på Kristeligt Dagblad. Det kan være, der er nogle der siger, det er forkert, at man samler ind til et dagblad, men som præst i den danske folkekirke i et lille kvart århundrede kan jeg ikke se, hvordan jeg skulle have undværet Kristeligt Dagblad. Derfor, højtærede hr. minister: er det foreneligt med demokrati, at man nægter menighedsrådene og præsterne at samle ind i kirkerne til, hvad de finder er ret og rimeligt?

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Reglerne om indsamling i kirkerne findes i menighedsrådslovens §§ 24 og 27 samt i et af kirkeministeriet i henhold hertil udfærdiget cirkulære, som er dateret den 8. maj 1963. Efter disse regler er det præsten, der træffer bestemmelse om foretagelse af indsamling i kirken. Indsamling ved de faste gudstjenester kan dog kun ske med menighedsrådets samtykke. Det er altså præsterne der træffer beslutningen — på nær vist i et enkelt tilfælde, hvor præsten skal gøre det, det er vist til nytårskollekten — og så skal han have accept hos menighedsrådet.

Det er i alle tilfælde en betingelse, at det drejer sig om indsamling til kirkelige formål.

Der er for mig at se ikke noget udemokratisk ved denne begrænsning af adgangen til at foretage indsamlinger i kirken. Det må nu engang være naturligt, at det, man foretager indsamlinger til i kirken, det er kirke-

lige formål. Denne begrænsning er simpelt hen en følge af, at kirkerne er undergivet bestemmelserne i loven om kirkers brug, hvorefter kirkerummet kun må anvendes til kirkelige formål. I overensstemmelse hermed skal også indsamlinger, der foretages i kirken, gå til kirkelige formål.

Undtagelse herfra kan ifølge hævdvunden praksis ske ved kongelig resolution. Sådanne tilfælde er imidlertid sjældent forekommet, idet ministeriet af principielle grunde er meget tilbageholdende med at søge en sådan tilladelse udvirket. Men jeg kan sige, at i 99 ud af 100 tilfælde er det præsten i samarbejde med menighedsrådene, der træffer beslutningen.

Der er altså denne begrænsning sat ind, at det skal være til kirkelige formål, og hvis vi tænker på situationen omkring Kristeligt Dagblad, så er fortolkningen den, at en indsamling til Kristeligt Dagblad er ikke et kirkeligt formål. Det kan man diskutere indgående og længe, men det er altså den fortolkning, der ligger. Jeg tror også, hr. Johan Nielsen vil give mig ret i, at ellers var der ikke nogen ende på den foretagsomhed vedrørende indsamlinger i kirkerne, vi kunne komme ud for.

Jeg vil altså mene, at der ikke bare er demokrati i disse tilfælde, der er nærdemokrati, og jeg har altså ikke nogen planer om at ændre på denne del af lovgivningen.

Johan Nielsen (S):

Jeg takker ministeren for svaret. Det var et godt svar, det var en konkret svar, sådan som man kan vente det af en begavet politiker og en dygtig minister.

Men lad mig slå fast, at hvis Kristeligt Dagblad ikke er et kirkeligt formål, så har jeg samlet ind til så mange ukirkelige formål i de år, jeg har været præst — og det samme ved jeg at mange af mine kolleger har — at jeg ikke blot står til megen straf, men også til fradømmelse af kjole og krave.

Når ministeren ikke vil foretage sig noget, ja, så er jeg bange for, at jeg vil gøre ministeren ked af det, når jeg informerer ham om, at vi i det kirkepolitiske udvalg har talt om, at vi muligvis vil foretage os noget, men da jeg kender ministeren som en meget forstandig mand at tale med, så tror jeg nok, vi kan tale ham til rette.

Jeg har faktisk et lille tillægsspørgsmål.

[Johan Nielson.]

Jeg vil gerne spørge den højtærede minister, om den højtærede minister ikke kunne tænke sig at ændre lidt på reglerne for brug af rådighedsbeløbet. Jeg synes, det er alt andet end demokratisk, at der sidder nogle folkevalgte organer, som får tildelt et rådighedsbeløb, men ikke må bestemme, hvad det skal bruges til. Jeg er så flintrende ligeglad med, hvad nogle embedsmænd sidder og fortolker. Jeg regner ikke disse embedsmænd for bedre i stand til at fortolke noget, end jeg selv er. En stor del af mit teologiske studium gik ud på at fortolke tingene; derfor mener også jeg, at jeg er i stand til at fortolke.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Vedrørende anvendelsen af rådighedsbeløbene vil jeg sige, at jeg føler meget stærkt, at det at være minister, det er at være tjener, og jeg vil naturligvis, i samme øjeblik man fra det kirkepolitiske udvalgs side beder mig om at komme til en drøftelse af dette emne, være den der kommer. Det vil jeg gerne sige helt klart i denne forbindelse.

Jeg mener, at indsamlingen til Kristeligt Dagblad falder uden for kirkelige formål. Der er tale om en kirkelig interesse måske, men det er straks noget andet. Jeg hører til dem, der glæder sig meget over, at Kristeligt Dagblads indsamling nu snart nærmer sig de 2 mill. kr. Jeg synes, at Kristeligt Dagblad er et særdeles seriøst dagblad, der beskæftiger sig med kirkepolitik, og hvad der sker inden for kirken i det hele taget, på en særdeles dybtgående og udmærket måde, som glæder mig hver eneste dag.

Johan Nielsen (S):

Nu skal jeg ikke forlænge denne diskussion, som vi sagtens kunne få til at vare så længe, som den høje formand tillader os at tale. Jeg mener, at det er et kirkeligt formål, Kristeligt Dagblad, et instrument, som er til megen gavn og glæde, undertiden direkte nødvendigt i vores arbejde som præster, og det kan jeg få i hvert fald $\frac{2}{3}$ af Danmarks præster til at skrive under på. Det må være et kirkeligt formål.

I øvrigt vil jeg bringe ministeren en stor tak for ministerens beredvillighed. Jeg glæder mig til, at vi skal optage den drøftelse senere.

Aksel Knudsen (KrF):

Jeg er fuldstændig enig med ministeren i, at når det er almindelige gudstjenester, det drejer sig om, så må indsamlingen foregå til kirkelige formål. Men nu vil jeg spørge ministeren, om han ikke er enig i, at hvis man holder en kirkekoncert en aften midt i ugen til fordel for Kristeligt Dagblad, så kan det tillades, at man indsamler beløb til Kristeligt Dagblad.

Wamberg (FP):

Jeg er også meget enig i ministerens besvarelse, men jeg er betænkelig ved de fortolkningsmuligheder, der kan opstå, hvilket ikke mindst det sidste spørgsmål om kirkekoncerter viser. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren om, hvordan han ville stille sig til sagen, hvis man ville lave arrangementer i kirkerne f. eks. med indsamling til kristeligt folkeparti som hensigt. Så er vi vist kommet ud over det, der kommer ind under begrebet „kirkelige interesser“.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Jeg er meget enig med hr. Wamberg i hans sidste bemærkning. Der kan naturligvis aldrig nogen sinde blive tale om indsamlinger til politiske partier i vore kirker. Det ville være en grov udfordring og næsten fornærmeligt, om det fandt sted.

Vedrørende kirkekoncerter, indsamling i denne forbindelse og indsamling til Kristeligt Dagblad, nå ja, da har jeg hørt, at en sådan koncert vistnok har fundet sted. Jeg har ikke fundet anledning til på grundlag af dette forlydende at foretage mig noget.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Thue Christiansen (SF) til ministeren for Grønland:

„Hvilke foranstaltninger agter ministeren at foretage for at sikre, at den af landsrådet foreslåede importafgift på 10 pct. ikke kommer til at opsluge de lønforbedringer, GAS opnåede ved de seneste overenskomstforhandlinger?“

(Spm. nr. 144).

Thue Christiansen (SF):

Som så mange andre Grønlandspolitikere er jeg vidende om, at den grønlandske arbejderklasse er den klasse i Grønland, der er

[**Thue Christiansen.**]

mest udnyttet og underbetalt. Det er en skandale både for de grønlandske myndigheder og for danske Grønlandsadministratorer, at vi har denne klasse af underbetalte arbejdere. Derfor har det været mig en glæde, at de sidste lønforhandlinger mellem Grønlands Arbejder Sammenslutning og ministeren for Grønland endte med en efter forholdene god lønstigning.

Denne lønforbedring er imidlertid ved at blive truet af landsrådets forhandlingsoplæg til ministeren, som går ud på, at importerede kød- og fiskevarer pålægges afgifter på 10 pct. Hvis forslaget bliver accepteret af ministeren, bliver de før omtalte lønforbedringer for de lavestlønnede i Grønland, nemlig arbejdere og alders- og invaliderentnydere, udhulet, så de igen kommer til at stå på samme levevilkår som før.

Da ministeren mig bekendt også er interesseret i at forbedre levevilkårene i Grønland for arbejderne, må vi finde frem til en løsning, der muliggør opretholdelsen af disse lønforbedringer. Derfor spørgsmålet: hvilke foranstaltninger agter ministeren at foretage for at sikre, at den af landsrådet foreslåede importafgift på 10 pct. ikke kommer til at opsluge de lønforbedringer, GAS opnåede ved de seneste overenskomstforhandlinger?

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Grønlands landsråd har i efterårssamlingen 1975 under behandlingen af landskassens budgetter for 1976-79 overvejet forskellige muligheder for forbedring af landskassens økonomi. I debatten indgik bl. a. et forslag om indførelse af en generel importafgift på 10 pct. Dette forslag fandt dog ikke tilslutning i landsrådet, der i stedet vedtog et væsentlig mere begrænset forslag om en forhøjelse på 5 pct. af de eksisterende afgifter — det er de klassiske afgifter på tobaksvarer, drikkevarer og sukkervarer m. v. — en væsentlig forhøjelse af motorafgifterne samt indførelse af en 20 pct.s importafgift på hårde hvidevarer, radioapparater m. v. og en 10 pct.s afgift på importerede kødvarer. Endvidere skulle indførelse af en landsindkomstskat på maksimalt 2 pct. tages under overvejelse.

Forhøjelsen af de eksisterende afgifter vil blive søgt gennemført fra den 1. januar 1976, men de øvrige forslag overvejes i ministeriet og vil tidligst kunne gennemføres i løbet af 1976. Der skal også flere forhandlinger til med landsrådets forretningsudvalg herom.

Tænker man sig imidlertid, at alle disse forslag vedtages, vil den samlede virkning for GAS-ansatte højst være, at udgifterne for GAS-ansatte stiger godt et par procent. Heroverfor står, at der ved de nyligt afsluttede GAS-overenskomster er gennemført forbedringer på gennemsnitlig knap 20 pct. Selv om alle landsrådets forslag således skulle blive gennemført, er der langtfra tale om, at de ville opsluge de lønforbedringer, der er givet, og som vil betyde direkte merudgifter for staten på ca. 36 mill. kr. årligt.

Jeg finder derfor ikke grund til at gennemføre særlige foranstaltninger som følge af landsrådets forslag, som de nu ligger foran os.

Thue Christiansen (SF):

Jeg tror, ministeren for Grønland er blevet forkert orienteret fra landsrådets side. Jeg læser lige referatet af landsrådets forhandlinger netop om de 10 pct., der er tale om. Der står:

„10 medlemmer stemte for en 10 pct.'s importafgift på kød- og fiskevarer, mens 2 medlemmer stemte imod og 2 undlod at stemme. Formanden konstaterede, at importafgiften var vedtaget.“

Efter de sidste bemærkninger fra Grønlandsministerens side vil jeg gerne sige, at jeg håber, disse forslag fra landsrådet ikke vil nå til ministerens afgørelse, inden landsrådet igen har været samlet til foråret.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg tror, den misforståelse, der kan komme ind, bygger på et enkelt ord, nemlig „generel“. Oprindeligt var der tale om en generel importafgift af størrelsesordenen 10 pct.; senere var man, som jeg nævner i mit svar, inde på en 10 pct.s afgift på importerede kødvarer. Det er det, der kan bringe nogen tvivl ind i sindet hos nogle, og jeg har også lagt mærke til, at denne vurdering er gået

[Ministeren for Grønland.]

igen i dagspressen. Imidlertid fandt en almindelig, generel 10 pct.s importafgift ikke tilslutning i landsrådet.

Jeg vil gerne sige, at vi naturligvis skal have kontakt med Grønlands landsråd, inden vi sætter en ny lovgivning i værk. Det er jo den praksis, vi har, at landsrådet skal behandle og give tilslutning til lovforslagene. Derfor vil jeg også tro, at forårssamlingen vil kunne nås gennemført, inden der sker videre lovgivning på disse felter, men jeg tør ikke helt binde mig til det — det er noget, jeg tror i dette øjeblik.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ebba Strange* (SF) til socialministeren:
„Er det i den nuværende situation muligt at opfylde sygesikringslovens § 2, stk. 1?“
(Spm. nr. 139).

Skriftlig begrundelse.

I sygesikringslovens § 2, stk. 1, er personer, hvis indtægt ligger under en nærmere angivet grænse, sikret ret til vederlagsfri lægehjælp. Forudsætningen for denne lov er, at der for den nævnte gruppe, de gruppe 1-sikrede, ikke skal være penge mellem patient og læge.

Pr. 1. december 1975 er overenskomsten mellem de praktiserende læger og sygesikringen ophævet, hvorefter det synes umuligt at opfylde lovens intentioner. Det er derfor i hele befolkningens interesse at få ministerens svar på, hvordan hun vil sikre lovens bestemmelser opfyldt.

Ebba Strange (SF):

Det spørgsmål, jeg har stillet til socialministeren, er stillet inden i mandags og handler om, hvordan vi kan sikre befolkningen vederlagsfri lægehjælp, såfremt konflikten mellem lægerne og sygesikringen blev en realitet. Det er den jo blevet i mellemtiden, og en del af os har selvfølgelig fulgt med i dagspressen, hvor man har kunnet læse om, hvordan man nu rundt omkring klarer situationen for at sikre sygesikringslovens opfyldelse.

Situationen er ubehagelig, især for pensionister og for de dårligt stillede familier. Jeg skal ikke uddybe spørgsmålet mere, men er meget spændt på at høre socialministerens

redegørelse for disse problemer. Jeg tror under alle omstændigheder, det kan have interesse for os at høre.

Det eneste lille supplerende spørgsmål, jeg bare vil stille, er: vil alle regninger blive betalt, sådan som situationen er i dag?

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Til det af fru Ebba Strange stillede spørgsmål vil jeg godt lige indledningsvis bemærke, at konflikten jo alene vedrører borgere bosat uden for Københavns, Frederiksberg, Tårnby og Dragør kommuner.

Det er i øvrigt rigtigt, som det er anført i spørgsmålets begrundelse, at i henhold til sygesikringslovens § 6, sammenholdt med § 2, så har personer, hvis indtægter ligger under sygesikringsgrænsen, ret til vederlagsfri lægehjælp. Forudsætningen herfor er imidlertid, at der er indgået overenskomst mellem på den ene side lægerens organisation og på den anden side det i henhold til loven nedsatte forhandlingsudvalg, sygesikringens forhandlingsudvalg, der repræsenterer amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner. I overenskomsten er bl. a. fastsat de honorarer, som skal ydes lægerne som betaling for behandling af gruppe 1-sikrede.

At de ligeberettigede forhandlingsparter, som tilfældet er i den foreliggende situation, ikke kan enes om en ny overenskomst, er imidlertid forudsat i sygesikringsloven. Det er nemlig i § 12 fastsat, at foreligger der ingen godkendt overenskomst om vilkårene for ydelserne, så har de gruppe 1-sikrede ret til at modtage tilskud fra sygesikringen til delvis dækning af udgiften efter nærmere af socialministeren fastsatte regler. Jeg har derfor ved bekendtgørelse af 26. november 1975 fastsat, at der, så længe konflikten varer, ydes de gruppe 1-sikrede en refusion af samme størrelse som den, der ydes de gruppe 2-sikrede. Jeg har endvidere sørget for at udsende vejledninger til kommunerne, der skal udbetale refusionen, ligesom borgerne gennem pressemeddelelser og dagbladsannoncer er blevet orienteret om, hvorledes de skal forholde sig efter den 1. december. Jeg har anmodet kommunernes social- og sundhedsforvaltninger om i videst muligt omfang at hjælpe de borgere, der af den ene eller den anden grund ikke har midler til at betale lægegninger.

[Socialministeren.]

Da monopolrådet den 28. november har besluttet, at lægerne af deres gruppe 1-patienter højst må tage et honorar svarende til den i bekendtgørelsen af 26. november fastsatte refusionstakst, så bliver der kun i ganske enkelte tilfælde tale om, at patienterne får direkte udgifter i forbindelse med lægebesøg. Realiteten er med andre ord, at der fortsat ydes gruppe 1-sikrede vederlagsfri lægehjælp, om end borgeren må lægge pengene ud, inden regningen kan refunderes af sygesikringen.

Regeringen beklager selvfølgelig, at parterne ikke har kunnet nå til enighed om en ny overenskomst, og vi har gjort os store anstrengelser for at hindre konflikten udbrud med de deraf følgende ulemper for befolkningen. Men vi har dog været enige med sygesikringsens forhandlingsudvalg om, at der måtte tilstræbes en nulfønsning også for dette overenskomstområde, hvor der er tale om meget store vederlag fra det offentlige til lægerne, og regeringen følger udviklingen meget opmærksomt.

Ebba Strange (SF):

Jeg takker ministeren for redegørelsen og vil godt stille et par supplerende spørgsmål. Jeg er blevet orienteret om dels fra Kerteminde og dels fra Århus, at der i ministerens cirkulære står, at man ikke vil acceptere, at lægerne fremsender regningen til kommunernes socialforvaltning. Der har i Århus været forslag fremme om, at lægerne samlede regninger sammen og sendte dem samlet ind; det har man altså afvist fra sikringsstyrelsen.

Et andet forslag, der har været fremme, har været, at patienten gav lægen fuldmagt til at indsende regningen til socialforvaltningen og så få den dækket ad den vej. Det vil jeg meget gerne have ministerens forklaring på.

Der er en anden ting i det, jeg er meget bekymret for, og det er den ekstra belastning, som socialkontorerne får i denne situation. Vil det være muligt for kommunerne at ansætte ekstra personale til at klare de ekstra belastninger, de får? Jeg ved godt, der ikke har været så forfærdelig mange mennesker de første dage, men de kommer jo, det er der ingen tvivl om, og jo længere konflikten trækker i langdrag, des flere

mennesker vil der komme, og des større belastning bliver det for socialkontorerne. Det skal derfor være mit andet spørgsmål, om kommunerne kan ansætte ekstra personale.

Til sidst vil jeg spørge — jeg ved ikke, om det skal være her, men nu gør jeg det altså — om det er muligt, at vi i folketingets socialudvalg kan få en redegørelse for de forhandlinger, der har fundet sted.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne understrege, at det er lægerne, der har opsagt overenskomsten. Går vi ind i billedet på den måde, at lægerne kan hente deres penge direkte hos socialforvaltningerne, så går vi også ind i konflikten og blander os i den til skade for muligheden for at få løst den på en for samfundet rimelig måde. Jeg mener, at lægerne selv må klare deres betalingsproblemer.

Samfundet eller det offentlige træder ind i situationen i de tilfælde, hvor der er tale om folk, der ikke har mulighed for at lægge ud for lægeregningerne — det drejer sig bl. a. om pensionister og andre dårligt stillede — men ellers må lægerne selv klare deres problemer. Det er for mig at se en lille smule hykleri, når lægerne siger, det er så forfærdeligt for befolkningen, at de skal lægge ud for regningerne. Jeg synes også, det er beklageligt, men lægerne må altså nu prøve på at få penge mellem hænderne og selv klare deres mellemværende med patienterne.

Jeg er vidende om, at kommunerne vil forsøge at gøre dette her så smertefrit som muligt for patienterne, og der er flyttet personale rundt, således at det skulle foregå forholdsvis let med betaling af lægeregningerne. Der er altså også den mulighed for folk, at de kan sende deres lægeregninger, hvis de har mulighed for selv at lægge ud, og derefter få beløbet sendt fra socialforvaltningen.

Jeg er da meget parat til at redegøre for konflikten, dens opståen og mulige følger i folketingets socialudvalg.

Ebba Strange (SF):

Jeg takker, fordi vi får redegørelsen i socialudvalget. Jeg tror, det er vigtigt for os at få den for at kende detaljerne i denne sag. Jeg er klar over, at det er lægerne selv, der har

[Ebba Strange.]

opsagt overenskomsten. Jeg står her heller ikke for at tage stilling til konflikten, for dertil kender jeg den som sagt ikke godt nok, men jeg står her for ligesom at prøve at se, om det ikke kan gøres så lempeligt for patienterne som muligt, og derfor mangler jeg svar på det tredje af de spørgsmål, jeg stillede, nemlig: hvis en patient giver en læge fuldmagt, kan man så afslå fra socialforvaltningen at sende de penge frem? Det er en sag, der også er blevet rejst.

Socialministeren (Eva Gredal):

Efter min opfattelse bør vi afslå at gå ind i en ordning af den art. Det ville være en lettelse i en konfliktsituation, og derved ville vi gribe ind i konflikten.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Winnie Russell* (S) til socialministeren:

„Kan ministeren oplyse, hvorfor hun ikke ønsker at forlænge bevillingen til pleje- og genoptræningscentret i Benicasim i Spanien?“

(Spm. nr. 140).

Skriftlig begrundelse.

Pleje- og genoptræningscentret i Benicasim startede den 18. marts 1970 med tilskud fra staten samt Københavns kommune. Senere har 20 andre kommuner i hele landet benyttet sig af tilbuddet.

Københavns kommune har de sidste 9 måneder givet sin bevilling under den forudsætning, at kommunen skulle foranledige en undersøgelse foretaget under ledelse af overlæge, dr. med. F. Valdorf-Hansen, De Gamles By, og med sygeplejersker fra Københavns kommunes plejetilsyn. Samtlige patienter, som rejste i perioden 19. marts-23. juli 1975, blev besøgt 14 dage før afreisen samt igen henholdsvis 1 uge, 1 måned og 3 måneder efter hjemkomsten — i den hensigt at måle effektiviteten af genoptræningsopholdet i Benicasim.

Undersøgelsen er blevet foretaget som skitseret, og konklusionen af den er blevet, at mange patienter har så godt resultat af Benicasimopholdet, at deres institutionsanbringelse udsættes. På lang sigt gives et så godt udbytte, at opholdet må betragtes som noget meget værdifuldt. Ligeledes kon-

kluderes, at udgiften til sådanne rejser er berettiget, når man ser tingene i et langtids perspektiv og også i relation til de priser, der er for danske institutioner.

Så vidt jeg kan se, er dette center i Benicasim rent økonomisk en besparelse for såvel stat som kommune. Dagsprisen er 192 kroner — minus patientens andel på 16 kroner — inkl. afhentning på bopælen, rejse, ophold samt daglige intensive fysiurgiske og andre behandlinger under lægekontrol. Det drejer sig her om et klientel, der på grund af høj alder, dårlige boligforhold, manglende kontakt med pårørende i mangfoldige tilfælde er bragt i sådan en situation, at de stod umiddelbart foran plejehjemsanbringelse. Desuden et klientel, der på grund af kombinationen kronisk sygdom og dårlige sociale forhold var potentielle kandidater til hospitalsindlæggelse.

Opholdenes længde — 6 eller 12 uger — giver mulighed for effektive, intensive behandlinger. Mange af disse patienter er ellers henvist til ambulante behandlinger her i landet. Der er lang ventetid til disse, behandlingerne varer mange gange 10-15 minutter, og patienterne skal på gaden i al slags vejr for at få disse behandlinger.

Jeg skal understrege, at det ikke drejer sig om rekreationspatienter ifølge Københavns kommunes undersøgelse, og borgerrepræsentationen har da også konkluderet, at udgifternes fordeling mellem plejepatienter og omsorgspensionister anslås til henholdsvis 7.710.000 kr. og 290.000 kr. Med en 10 pct.s reduktion fra centrets side vil der i året 1. april 1976-31. marts 1977 i henhold til bistandsloven kunne sendes ca. 1000 patienter til Benicasim for en statsrefusion på 3.300.000 kr. samt en refusion fra Københavns kommune på 3.300.000 kr.

Der har tidligere været en ventetid på godt 14 måneder for at komme i betragtning til et ophold. På grund af en meget indgående og kritisk visitation af samtlige ansøgere — foretaget af kommunen — er det lykkedes at indskrænke ventetiden til ca. 3 måneder.

På grund af de i forhold til Benicasim meget dyre institutionspladser her i landet og de gunstige resultater i Benicasim skal jeg henstille til socialministeren, at hun overvejer spørgsmålet om lukning af centret i Benicasim på ny.

Winnie Russell (S):

Som jeg har anført i den skriftlige begrundelse, er mit spørgsmål stillet på baggrund af de oplysninger, der er tilgået mig vedrørende pleje- og genoptræningscentret i Benicasim, der startede den 18. marts 1970 med tilskud fra staten samt Københavns kommune. Idet jeg henviser til det, der yderligere er anført i den skriftlige begrundelse, skal jeg understrege, at det her drejer sig om et klientel, der på grund af høj alder, dårlige boligforhold, manglende kontakt osv. i mangfoldige tilfælde er bragt i en dårlig situation.

På baggrund af det materiale, jeg har modtaget, kan jeg kun konkludere, at dette center må betragtes som et geriatrisk center på lige fod med andre allerede eksisterende her i landet, der efter omsorgslovens § 2, stk. 2, får statsrefusion og efter bistandslovens ikrafttrædelse pr. 1. april 1976 også får statsrefusion. Derfor vil jeg gerne spørge socialministeren, om afgørelsen i denne sag også vil få konsekvenser for andre geriatriske centre.

Socialministeren (Eva Gredal):

Pleje- og genoptræningscentret i Benicasim i Spanien blev godkendt af socialministeriet i 1969, således at 40 pladser på centret blev godkendt som plejehjem og 80 godkendt til omsorgsarbejde.

Det er uden for det sædvanlige at godkende en institution uden for landets grænser, og da oprettelsen af centret måtte betragtes som et eksperiment, blev godkendelsen givet for en 3 års periode. Senere er godkendelsen blevet forlænget og er senest givet for tiden indtil udgangen af marts 1976. I de år, der er gået, siden centret blev oprettet, har mange danske pensionister opholdt sig nogle uger på centret. Det har navnlig været pensionister fra Københavns kommune og fra omegnskommunerne, og jeg ved, at mange af dem har været meget glade for opholdet.

Da centret blev oprettet som et forsøg, har det været nødvendigt at vurdere resultatet af forsøget for at tage stilling til, om centret skulle fortsætte. Det er jo ikke nok at konstatere, at mange har været glade for at komme der og synes, de har fået det bedre efter opholdet. Man må også vurdere, om det beløb, det koster at drive centret, er givet

rigtigt ud. Det er mit indtryk efter samtale med Københavns kommune, at centret ikke i så høj grad, som det var ventet, direkte har forebygget optagelse på plejehjem. Efter forhandling med Københavns kommune er det derfor bestemt, at centret ikke længere kan godkendes efter sociallovgivningen.

Jeg er klar over, at mange ønsker, at centret skal fortsætte, og at fru Winnie Russell kan tale på manges vegne, når hun foreslår det. Jeg vil dog gerne pege på, at selv om centret kan modtage adskillige pensionister om året, så er det jo kun en meget lille del af landets pensionister. Pensionister bør have samme rettigheder, uanset hvor de bor. Det kan ikke i det lange løb være rigtigt at skabe noget, som kun en lille kreds kan have glæde af.

Jeg vil også godt sige, at der er intet, der hindrer Københavns kommune i at videreføre centret, eventuelt som et rekreativcenter med de tilskud, der kan gives via sygehuslovgivningen, men det er jo indenrigsministeriets område.

Selv om det er med beklagelse, at afgørelsen er truffet, så kan jeg altså ikke love fru Winnie Russell at ændre den. Efter de forhold, vi i dag må arbejde under, mener jeg, afgørelsen er rigtig, og må fastholde den.

Må jeg med hensyn til fremtiden for øvrige geriatriske centre sige, at de fra 1. april næste år vil henhøre under indenrigsministeriets område og få de tilskud, der hører under dette ministerium, og vil man opfatte dette som et geriatrisk center, vil det kunne komme ind under indenrigsministeriets område fra 1. april næste år.

Winnie Russell (S):

Jeg må konstatere, at de oplysninger, jeg er i besiddelse af, ikke er i overensstemmelse med de oplysninger, som socialministeren er i besiddelse af. Det må jeg blot konstatere, idet jeg henviser til forsøgsordningen.

Med hensyn til, om man skal betragte hjemmet som et geriatrisk center eller et rekreativshjem, vil jeg endnu en gang henvide til den konklusion, overlæge F. Valdorf-Hansen og Københavns kommune har draget af undersøgelseerne.

Må jeg sige på baggrund af den sidste oplysning, socialministeren kom med, at jeg takker for det klare svar, jeg fik dér. Jeg må med det svar konstatere, at hvis man vil

[Winnie Russell.]

acceptere pleje- og genoptræningscentret i Benicasim i Spanien som et geriatrisk center, hvad man gerne vil, så må hjemmets fortsatte eksistens efter 1. april næste år bero på de eventuelle forhandlinger, der måtte finde sted med indenrigsministeriet — på baggrund af ministerens oplysninger om de nye bestemmelser angående geriatriske centres placering efter bistandslovens ikrafttræden den 1. april. Jeg håber, jeg har forstået socialministeren rigtigt.

Albertsen (S):

Der er mange, der har læst det materiale, vi har fået tilstillet om dette problem, og både baseret på dette og på mange personlige udsagn tror jeg, der er grund til at understrege, at der virkelig er tale om noget, der har betydning umådelig meget for mange mennesker. Derfor synes jeg, der er grund til at understrege den oplysning, socialministeren giver om behandling her i landet på de geriatriske centre. Men da kapaciteten på disse centre er ret så begrænset, vil jeg sætte pris på, om socialministeren ville give udtryk for, at hun ville overveje — eventuelt også på anden måde og andetsteds her i landet, for der gives jo andre muligheder end lige på dette sted — at være åben over for, at en behandling af den art også kan finde sted på sådanne steder, forudsat at de godkendes selvfølgelig.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg kan sige til fru Winnie Russell, at det er helt korrekt, at fra den 1. april næste år overgår de geriatriske centre til indenrigsministeriets område. De forhandlinger foregår for øjeblikket.

Det fører mig ind på svaret til hr. Albertsen. Det er klart, at de erfaringer, der er indvundet, bør videreføres også her i landet, og jeg skal lade det gå videre til indenrigsministeren, som har med dette område at gøre fra den 1. april næste år. Jeg er som socialminister helt ude af billedet omkring disse centre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Voigt (FP)** til socialministeren:

„Vil ministeren oplyse, om forskningsprojekt nr. 65 ved socialforskningsinstituttet har haft den tilsigtede virkning på beskæfti-

gelsen, samt hvad det har kostet de danske skatteborgere?“

(Spm. nr. 149).

Skriftlig begrundelse.

Formålet med undersøgelsen skulle være at skaffe oplysninger, der kan anvendes, hvis man vil føre en politik, der kan sikre den fulde beskæftigelse. Nu er det over et år siden, at spørgeskemaerne blev udsendt, og den fulde beskæftigelse er jo, som det sikkert er ministeren bekendt, ikke opnået. Det må derfor være i befolkningens interesse, at ministeren forklarer, hvorfor man ikke har ført en politik, der kan sikre den fulde beskæftigelse.

Jeg beder ministeren i besvarelsen oplyse — foruden det samlede beløb — lønudgifter, portoudgifter, samt hvor mange der foruden direktøren og forskningslederen har været involveret i undersøgelsen.

Voigt (FP):

Ca. 5.000 mennesker fordelt over hele landet har fra socialforskningsinstituttet i fjor modtaget et hæfte på 33 sider omfattende 94 spørgsmål, der spænder over spørgsmål som: Hvilket år er De født? Hvad er Deres ægteskabelige stilling rent juridisk? Havde De muligheder for småpauser i Deres sidste job? Lægger De vægt på at have en høj løn i Deres job? og Hvor mange gange har De skiftet bopæl siden julen 1973?

Af et medfølgende brev, hvor man fortæller, at undersøgelsens formål er at skaffe oplysninger, der bl.a. kan anvendes, hvis man vil føre en politik, der kan sikre den fulde beskæftigelse, fremgår det også, at oplysningerne vil blive behandlet fortroligt, samt at man ikke skal underskrive oplysningerne. Dette må være at betragte som et tilsagn om, at man er anonym. Alligevel har socialforskningsinstituttet udsendt rykkere med nye skemaer til de mennesker, som ikke har besvaret den første henvendelse.

Jeg vil derfor spørge ministeren som et tillægsspørgsmål, hvordan socialforskningsinstituttet kan se, hvem der har svaret, og hvem der ikke har, siden man udsender flere rykkerskrivelser efter hinanden, samt om den socialdemokratiske regering på baggrund af undersøgelsen vil begynde at føre en politik, som kan sikre den fulde beskæftigelse.

[Voigt.]

Den ærede socialminister og den højtærede regering ved sikkert, at får man lyst til at føre en politik, der kan sikre den fulde beskæftigelse, så kan man i tryghed henvende sig til fremskridtspartiet og bede om råd og vejledning. Vi vil nemlig føre en politik, der kan give den fulde beskæftigelse, og vores oplysningsmateriale er til rådighed både for regeringen og for socialforskningsinstituttet hele døgnet rundt.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Den undersøgelse, hr. Voigt nævner, drejer sig om arbejdskraftens mobilitet, en undersøgelse, der i øvrigt er ønsket af begge arbejdsmarkedets parter. Socialforskningsinstituttet regner med, at undersøgelsen kan afsluttes omkring 1. april 1976, og det er derfor ikke rimeligt allerede nu at spørge efter resultatet af undersøgelsen.

Først når resultaterne foreligger, kan der tages stilling til, på hvilken måde de skal bruges til at fremme beskæftigelsen, og så er det i øvrigt arbejdsministeren, der skal tage stilling til de resultater.

Udgifterne ved undersøgelsen, som der er spurgt om i spørgsmålet, opgøres ifølge budgettet til 1,3 mill. kr., og heraf udgør lønningerne 1 mill. kr. og forskellige porto-udgifter 8.000 kr.

Voigt (FP):

Det er naturligvis forbavsende, at undersøgelsen ikke er færdig, og det viser jo kun, at vores holdning til socialforskningsinstituttet — og det skal ikke være nogen hemmelighed, at det vil fremskridtspartiet gerne have nedlagt — er korrekt: der er tale om skemaer, som er udsendt sidste år i september måned, og man er ikke engang færdig med undersøgelsen endnu.

Men jeg forstod på ministeren, at der var brugt 8.000 kr. i porto — jeg ved ikke, om det var det korrekte beløb — og så må jeg sige til ministeren med det samme, at hun er fremkommet med en ukorrekt oplysning, og jeg må meddele ministeren, at jeg agter at forfølge dette. Der er udsendt 5.000 skemaer, hvor der er brugt porto til hver udsendelse på 1,50 kr. pr. stk. plus indlagte svarkuverter ligeledes til 1,50 kr. pr. stk., og enhver kan med almindelig hovedregning regne ud, at det foreløbig er 15.000 kr.,

hvertil kommer, at man har sendt rykkere ud to gange, så jeg håber, at ministeren vil gå herop og sige, det var en fejltagelse, at hun sagde 8.000 kr.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Jeg sagde, at det var budgetteret til, at lønningerne udgjorde 1 mill. kr. og porto-udgifterne 8.000 kr.; det endelige regnskab foreligger ikke.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Nana Mikkelsen* (VS) til socialministeren:

„Hvad vil ministeren gøre for at forbedre børnenes sikkerhed i daginstitutioner?“

(Spm. nr. 153).

Skriftlig begrundelse.

I den senere tid har der været flere eksempler på, at der i forskellige daginstitutioner har været problemer med at varetage børnenes sikkerhed.

Branden i børnehaven i Ishøj den 26. november medførte kun materiel skade. Det lykkedes lige akkurat at redde de 37 børn ud, selv om branden udviklede sig meget hurtigt. Men man kan frygte for, hvordan det var gået, hvis der havde været de 60 børn, som børnehaven er beregnet til.

Denne sag rejser spørgsmålet, om daginstitutionerne generelt er tilstrækkeligt brandsikrede. Tillige med andre sager rejses spørgsmålet, om der overhovedet kan etableres en blot sikkerhedsmæssigt forsvarlig pasning, når personalenormeringerne forringes yderligere den 1. april 1976.

Nana Mikkelsen (VS):

Branden i Ishøj har forårsaget, at Landsforeningen af Forældre til Børn i Daginstitutioner har henvendt sig til folketingets repræsentanter angående den passivitet og kynisme over for børnenes opvækstvilkår, som nedskæringerne er udtryk for. Ligeledes kræver landsforeningen af forældre, at socialministeren omgående tager initiativ til, at der påbydes sprinkleranlæg og i det hele taget en ansvarlig brandsikring af børneinstitutionerne.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Jeg kan oplyse, at det i socialstyrelsens vejledning om indretning af daginstitutioner

[Socialministeren.]

er indskærpet, at bestemmelserne i den til enhver tid gældende byggelovgivning, der også omfatter brandsikringsforanstaltninger, nøje skal overholdes, samt at der ved valg af materialer o.lign. i institutionerne må tages de fornødne sikkerhedsmæssige hensyn. I denne forbindelse kan jeg også henvise til, at socialstyrelsen i maj 1973 særskilt anmodede daginstitutionerne om at være opmærksom på, at anvendelse af skumplast, f.eks. i skumgummimadrasser, kunne indebære forøget brandrisiko.

Det er min opfattelse, at der med disse bestemmelser, så langt de hidtidige erfaringer rækker, skulle være taget vide hensyn til børnenes sikkerhed. Men enhver ny situation giver selvfølgelig anledning til en bedømmelse af, om de hidtidige sikkerhedsforanstaltninger fortsat kan regnes for tilstrækkelige.

Netop af denne grund har socialstyrelsen skrevet til politiet og udbedt sig rapporten fra branden i børnehaven i Ishøj. Når rapporten er modtaget, vil socialstyrelsen sammen med ministeriet overveje, om der er grundlag for at tage spørgsmålet om brandsikringsforanstaltninger op over for boligministeriet.

Fru Nana Mikkelsen er inde på, om der overhovedet kan etableres en blot sikkerhedsmæssigt forsvarlig pasning, når personalenormeringerne ændres den 1. april 1976.

Hertil kan jeg svare, at selv om grundlaget for personalenormeringen hovedsagelig er pædagogiske synspunkter, er det min opfattelse, at normeringsreglerne i forbindelse med efterlevn af de påbudte sikkerhedsforanstaltninger, på samme måde som det er tilfældet inden for andre institutionsområder, skulle give tilstrækkelig sikkerhed mod ulykker ved brand el. lign.

Nana Mikkelsen (VS):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret og stille det tillægsspørgsmål, hvordan opsynet med, om børnehaverne overholder reglerne om forbud mod skumplast, og om byggebestemmelserne overholdes med hensyn til ikke at bruge meget brandfarlige erstatningsmaterialer for træ og sten og andet, foregår.

Desuden vil jeg sige, at børnepasning ikke kan sammenlignes med en samlebandspro-

duktion. Det er ikke muligt at lave rationaliseringer og forøge tempoet og koble flere og flere børn sammen inden for i forvejen begrænsede rammer, uden at det får konsekvenser for institutionsmiljøet og dermed for børnenes udvikling og for sikkerheden.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Det er kommunerne, der efter 1. april 1976 har ansvaret for tilsynet med børneinstitutionerne, og indtil da er socialstyrelsen inde i billedet.

Så vil jeg godt sige som svar på det sidste, at jeg nu aldrig har påstået, at man kunne passe børn, ligesom man ordner samlebandsmaskiner; der er mange andre aspekter i børnepasning. Det, jeg har svaret på, er mulighederne for at have tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Jespersen* (DKP) til indenrigsministeren:

„Vil ministeren ændre bloktilskudsreglerne, da fuld omlægning fra kommunal indkomstskat til kommunal grundskyld giver en besparelse svarende til op mod halvdelen af de samlede kommunale skatter?“

(Spm. nr. 141).

Skriftlig begrundelse.

På Danmarks forvaltningshøjskole har Gert Thorslund Petersen og Ivar Koed foretaget en undersøgelse af de virkninger, en omlægning af indkomstskat til grundskyld vil få for kommunen og for borgerne i kommunen. I Værløse, der er valgt som modelkommune, vil en omlægning til fuld grundskyld fra kommunal indkomstskat give Værløse kommune en besparelse på 20,49 mill. kr. Til sammenligning kan oplyses, at de samlede kommuneskatter (både indkomstskat og grundskyld) var på 47,7 mill. kr.

Undersøgelsen viser også, at kommunen i 1972-73 kunne have sparet 1,1 mill. kr. i tilskud til andre kommuner, hvis den i stedet for havde lagt hele sin skatteopkrævning på grundskatter.

Undersøgelsen fylder 71 sider, og jeg skal derfor nøjes med at henvise til den og håbe på, at den bliver offentliggjort. Hvis undersøgelsen ikke bliver offentligt kendt, vil vi få en uheldig budgetdebat i kommunerne.

[Knud Jespersen.]

Under alle omstændigheder er bloktilskudsreglerne så gennemhullede, at der er tale om lotterispil om millioner af kroner.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg har spurgt ministeren, om han vil ændre bloktilskudsreglerne, da fuld omlægning fra kommunal indkomstskat til kommunal grundskyld skulle give en besparelse svarende til op imod halvdelen af de samlede kommunale skatter.

I begrundelsen for mit spørgsmål henviser jeg til en rapport, der er udarbejdet på Danmarks forvaltningshøjskole af Gert Thorshund Petersen og Ivar Koed.

Jeg skal ikke tage noget ansvar for indholdet af denne rapport, og mit spørgsmål er ikke noget forslag, men det har udelukkende det formål at sikre, at alle folkevalgte i amter og kommuner før budgetlæggerne får fuldt kendskab til alle undersøgelser, der vedrører denne sag. Om rapporten er helt eller delvis rigtig — jeg tror faktisk, den er rigtig — er i denne forbindelse ikke så afgørende; det, der er afgørende, er, at budgetbehandlingerne denne gang kan finde sted på et mere reelt grundlag, hvis man virkelig giver dem alt tilgængeligt materiale. Ved valg af grundskyldpromillen kan skatten jo enten sættes op eller ned, og i den senere tid — dvs. efter 1965-66 — er skatten blevet sat op, når grundskylden er gået ned. Grundskylden til staten blev jo faktisk opgivet i 1965, og samtidig opgav man grundstigningsskylden både til stat og kommune. Spørgsmålet er altså, om indenrigsministeren vil drage omsorg for, at de folkevalgte, før de tager stilling til, hvordan de skal fiksure skatterne i kommunerne, også har mulighed for at sætte sig ind i sådanne videnskabelige undersøgelser, som der her er henvist til.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg er glad for, at hr. Knud Jespersen siger, at han ikke tager ansvaret for denne rapport, og det er lige så rigtigt, at kommunale repræsentanter skal være bekendt med alt det, der er relevant i forbindelse med budgetter. Men lad mig sige til hr. Knud Jespersen, at som bekendt anvender vi i dag to former for generelle tilskud, et til-

skud efter udgiftsbehovstal eller objektive udgiftsbehovskriterier — det ord er næsten en spiritusprøve — og et skattegrundlagstilskud; under skattegrundlagstilskuddene medregnes statens andel af udgifterne ved den kommunale udligningsordning. Tilskuddet efter udgiftsbehovstal er alene bygget op over objektive udgiftsbehov, hvori de kommunale skatter ikke indgår — det beder jeg hr. Knud Jespersen lægge mærke til — og derfor må spørgsmålet alene vedrøre statens andel af tilskuddene efter den kommunale udligningsordning.

Hvad disse tilskud angår, er det rigtigt, at en kommune, der forøger udskrivningen af grundskyld med en tilsvarende reduktion af indkomstskatten, selvfølgelig vil opnå et større tilskud fra, eventuelt mindre tilsvaret til, den kommunale landsudligning. Er der tale om en kommune i hovedstadsområdet, vil den endvidere kunne opnå en gevinst via den kommunale hovedstadsudligning. Uden at have set den nævnte undersøgelse kan jeg ikke vurdere de i begrundelsen for spørgsmålet anførte tal, men jeg kan oplyse, at modelkommunen Værløse i 1976-77 ville have haft en grundskyldpromille på ikke mindre end 160, såfremt kommunen i dette år havde dækket hele sit udgiftsbehov over grundskylden. Under samme forudsætninger ville grundskyldpromillen i 1974-75 have andraget 120. Alene størrelsen af disse grundskyldpromiller synes at gøre en fuldstændig omlægning fra indkomstskat til grundskyld temmelig urealistisk.

Den reduktion af skalaindkomsten, som de forøgede fradrag i givet fald ville give anledning til, ville i 1976-77 have medført en gevinst for Værløse kommune på 1,9 mill. kr. i forhold til landsudligningen og en gevinst på 2,3 mill. kr. i forhold til hovedstadsudligningen, altså kun 4,2 mill. kr. Denne besparelse er beregnet på Værløse kommune isoleret. Såfremt alle andre kommuner foretog en tilsvarende omlægning, ville der i den enkelte kommune ikke være nogen som helst besparelse at opnå.

Det er korrekt, at en fuldstændig omlægning fra kommunal indkomstskat til kommunal grundskyld ville medføre et tab for staten på omkring 30 pct. af den indkomstmasse, som den forøgede udskrivning af kommunal grundskyld ville eliminere.

[Indenrigsministeren.]

Dette tab ville modsvares af en tilsvarende gevinst for kommunens borgere, men ikke for kommunen som sådan.

Imidlertid foreligger der ikke noget aktuelt problem, idet grundskyldens andel af de samlede kommunale skatter er faldet fra ca. 9 pct. i 1972-73 til ca. 6 pct. i 1976-77, og enkelte kommuner har — mod det, jeg kunne ønske — endda helt ophævet grundskylden og dermed grundværdierne som skatteobjekt.

Skulle der derimod i fremtiden indtræffe en ændring af udskrivningsmønsteret i kommunerne, må man selvsagt tage spørgsmålet op. Dog tror jeg, at de høje grundskyldpromiller, som den af hr. Knud Jespersen frygtede omlægning ville give anledning til, i sig selv virker tilstrækkelig afskrækkende til, at den rapport er mere, om man må sige, teori end det, man kalder praksis.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg skal takke ministeren for svaret, og jeg skal understrege endnu en gang, at jeg ikke har lavet rapporten; jeg vil ikke tage ansvaret for, hvad der står i den. Jeg synes bare, der er ganske interessante ting, for de beregninger, der foreligger, viser, at i tilfældet Værløse kommune, som man har valgt som modelkommune — og det er rigtigt, den er valgt isoleret — ville man spare op imod halvdelen i skatter, og det vil sige, at skattetrykket ville falde så meget, at det nok ville medføre en huslejstigning, f. eks. i Værløse. Det ville være en skattefordel ved fuld grundskyld for beboere i etagelejligheder på 2 værelser, hvis husstandsskalaindkomsten blot er over ca. 10.000 kr., på 5 værelser, hvis skalaindkomsten blot er over 20.000 kr. Det vil altså sige, at der her er tale om noget ganske nyt, dog ikke inden for selve grundstigningsteorien, for jeg tror, at indenrigsministeren og jeg er enige om, at det i princippet var sådan noget, man skulle have fastholdt og ikke sluppet.

Jeg vil altså ikke påstå, at man skal gå den vej, men jeg vil gerne spørge ministeren, om ikke han er enig i, at i det øjeblik man sænker grundskylden, stiger skatten, men hvis man hæver grundskylden, falder skatten. Det er en vippe, hvorover problemerne kan vippe både i den ene og den anden ret-

ning. Jeg understreger endnu en gang, at det ikke er et forslag — det er da tænkeligt, vi kan komme med et forslag, der går i den retning — men jeg er interesseret i, at ministeren drager omsorg for, at man får kendskab til denne rapport; hvorvidt den er rigtig eller forkert, kan man diskutere senere, men så har man en stærkere baggrund for kommende budgetbehandlinger.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Det, som hr. Knud Jespersen sagde til sidst, var jo i og for sig: 1 og 1 er 2, og 1 fra er 1; jeg er enig med hr. Knud Jespersen i, at i det omfang man sænker grundskylden, stiger skatterne. Der kan vi ikke blive uenige.

Må jeg lige sige til hr. Knud Jespersen, at når det drejer sig om grundskylden og landsudligningen — og det er dér, det kommer ind i billedet — medregnes grundværdierne kun med 20 pct. i forhold til indkomstgrundlaget, så det er altså meget begrænset.

Må jeg så endelig sige, at det som sagt drejer sig om landsudligning, skatteudligning og ikke om bloktilskuddene; man kan lave mange teoretiske beregninger derom, og jeg tror, hr. Knud Jespersen har forstået, at her har man lavet nogle af dem.

Knud Jespersen (DKP):

Nu ville det være urimeligt over for de folk, der har lavet denne rapport, bare at kaste den i brokkassen, for hvad har vi ikke været vidne til af forskellige teorier, som alle har erklæret var holdbare, men som så kun holdt 1 måned, 1 dag, 1 time eller 1 år, hvorefter alle erklærede, at de var ganske uholdbare.

Derfor skal mit sidste supplerende spørgsmål være: vil ministeren være med til at drage omsorg for, at amts- og kommunefolkevalgte repræsentanter også får kendskab til, hvad denne rapport indeholder af beregninger og analyser også i forhold til staten? Så kan vi bagefter diskutere de andre ting. Det er faktisk det, sagen drejer sig om.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Det vil jeg ikke på forhånd love hr. Knud Jespersen, men da en sådan rapport til enhver tid er offentligt tilgængelig, står det jo

[Indenrigsministeren.]

frit for de 275 kommuner og de 14 amtskommuner selv at rekvirere den. Jeg synes ikke, det er en sagsudgift, vi behøver at have.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kirsten Madsen* (FP) til indenrigsministeren:

„Vil ministeren grundet på den nye fødeordning foranledige, at der bliver en gruppe jordemødre ved fødecentrene, hvis primære opgave er hjemmefødsler?“

(Spm. nr. 155).

Skriftlig begrundelse.

Efter indførelsen af den nye fødeordning har det vist sig, at kvinder, der ønsker at føde hjemme, ikke kan opnå personlig og forpligtende kontakt med én bestemt jordemoder. Dette har medført, at danske kvinder allerede nu er begyndt at føde helt uden hjælp, grundet på centrenes holdning til hjemmefødsler.

Kirsten Madsen (FP):

Jeg formoder, at den højtærede minister er bekendt med lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp, hvor der i § 1 står:

„Kvinder har i anledning af svangerskab ret til indtil 5 vederlagsfri forebyggende helbredsundersøgelser hos en læge, heraf 3 under svangerskabet.“

Stk. 2:

„Kvinder har endvidere i anledning af svangerskab ret til vederlagsfri forebyggende helbredsundersøgelse hos en jordemoder.“

Og stk. 3:

„Kvinder har ret til fødselshjælp, enten ved adgang til vederlagsfri fødselsbetjening på sygehus eller anden offentlig institution eller til vederlagsfri jordemoderhjælp ved fødsel i hjemmet.“

Men når kvinden kommer til disse forebyggende undersøgelser og siger, at det er hendes bestemte ønske at føde hjemme, nikker man bare medlidende og siger: ja, ja, det skriver vi så, lille frue. Men den dag, hun føder og ringer efter hjælp, får hun besked på, at der desværre ikke er hjælp, fordi man ikke har jordemoderkapacitet nok, så hun må nok hellere tage til hospitalet alligevel. Nu vil jeg sige til den højtærede minister, at

disse kvinder ikke finder sig i at blive dikteret at skulle underkaste sig sådan en behandling i 1975, og derfor bliver de hjemme og føder helt uden hjælp. Er det meningen ifølge den lov, jeg lige har citeret et stykke af? Det er da stadig væk den fødende, det drejer sig om, og ikke diverse hjælpere, det være sig læger eller jordemødres behagelige form for arbejde. Det må da være et spørgsmål om at få bragt den danske borger så godt og lykkeligt til verden som muligt.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg er helt enig i, at det bør være sådan, at en ny samfundsborger bringes lykkeligt og godt til verden, men jeg er knap så enig med fru Kirsten Madsen i, at der ikke er hjælp, når der er forestående fødsel. Fru Kirsten Madsen spørger mig, om jeg er bekendt med loven. Dertil kan jeg svare bekræftende, idet jeg selv har foreslået at få den vedtaget, og jeg må sige, at det er noget nyt for mig, at der desværre ikke er hjælp. Jeg ved ikke, hvor mange eksempler fru Kirsten Madsen kan opregne på, at man ikke får hjælp fra jordemoder, hvis man føder hjemme.

Må jeg i øvrigt sige, at den eksisterende fødselshjælpsordning blev indført i 1973 ved lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp, og loven pålægger amtskommunerne ansvaret for fødselshjælps tilrettelæggelse, hvad enten fødslerne foregår på sygehus eller i hjemmet. Baggrunden for nyordningen var en udvalgsbetænkning om fødselshjælps tilrettelæggelse, som blev afgivet i 1972. Loven og de i henhold hertil udsendte vejledende retningslinjer følger denne udvalgsbetænkning anbefalinger. De forebyggende undersøgelser af gravide er henlagt til centre, hvortil der er knyttet fastansatte jordemødre. Retningslinjerne fremhæver, at centerordningen bør tilrettelægges med henblik på at betjene både fødsler på sygehus og fødsler i hjemmet. Det fremhæves udtrykkeligt i retningslinjerne, at det er væsentligt, at kontinuiteten i omsorgen for den svangre bevares, således at de jordemødre, der har udført de forebyggende undersøgelser, tillige medvirker ved fødslen.

Jeg er derfor helt enig med fru Kirsten Madsen i, at det er vigtigt for hele den tryghed, der må herske omkring et svangerskab, at den gravide opnår en personlig kontakt med den samme jordemoder under hele

[Indenrigsministeren.]

svangerskabets forløb. Jeg er derimod ikke enig med fru Kirsten Madsen i, at det vil være hensigtsmæssigt at løse dette forhold ved at oprette særlige grupper af jordemødre ved jordemødrecentre, som fortrinsvis skulle tage sig af hjemmefødslerne. Lad mig i den forbindelse gøre opmærksom på, at hjemmefødselsantallet er meget, meget lavt i forhold til antallet af fødsler, der foregår på sygehus. På et center må der nu engang være en vis vagtordning. Dette gælder ikke mindst på nuværende tidspunkt, hvor vi som bekendt har jordemødermangel. Hertil kommer, at alle jordemødre på et center skal have mulighed for at deltage i de ofte mere komplicerede fødsler, der foregår på hospitalerne; det vil også komme de hjemmefødende til gavn. Når fru Kirsten Madsen taler om de mange, der ikke får hjælp, kunne jeg godt tænke mig at få en beretning til indenrigsministeriet om, i hvilke tilfælde man har afslået hjælp til hjemmefødsler; det vil jeg have megen interesse i at få.

Kirsten Madsen (FP):

Til den højtærede indenrigsminister kan jeg meddele, at alene i Hvidovre var der i sidste uge 3 kvinder, der fødte helt uden hjælp på grund af afslag, fordi man ikke mente, det var påkrævet; man mente, at kvinden lige så godt kunne tage til hospitalet. Det, det drejer sig om, er, at det må være en kvindes ret selv at bestemme, hvad hun vil; eller foretrækker ministeren, at man f.eks. for at afværge den nuværende jordemødermangel lovgiver om, at samtlige danske mænd skal bære stramme underbukser og tage varme sædebade før hvert samleje, samt at det bliver kontrolleret? Var det ikke bedre at sørge for etablering af en gruppe, der kunne tage sig af hjemmefødsler?

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg synes nok, at man af hensyn til de nyfødte ikke skal bruge så høj en stemmeføring om dette alvorlige problem. Jeg vil gerne have en indberetning om de tre fødsler i Hvidovre, og under hvilke omstændigheder det er foregået. Må jeg gøre fru Kirsten Madsen opmærksom på, at loven ikke er til for at genere kvinderne, men et forsøg på at

give samtlige kvinder samme mulighed for samme service, hvis vi kan bruge det udtryk, i forbindelse med fødsler, herunder mulighed for at komme på hospitalet og mulighed for en jordemoderbetjening, hvor vi har en mangel. Den lov, vi virker under, betyder, at kvinderne er bedre stillet, end de var før, hvor man næsten ikke havde jordemoderhjælp.

Kirsten Madsen (FP):

Jeg skal af hensyn til den højtærede ministers ønsker for de nyfødte dæmpe stemmen lidt ned og spørge ham, om man så ikke kan udvide jordemoderskolen, så der er kapacitet nok. Jeg ved godt, man forsøger på det.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Man ikke bare forsøger, man arbejder konkret med at udvide jordemoderuddannelsen. Der er jeg enig med fru Kirsten Madsen.

Ebba Strange (SF):

Det er i og for sig bare en gentagelse af det sidste spørgsmål. Det var det, jeg havde markeret for, men da nu indenrigsministeren har svaret, at man udvider jordemoderskolen, vil jeg godt have ham til at give et eksakt tal på det. Jeg er enig med indenrigsministeren i, at det var en væsentligt forbedret jordemoderlov, vi fik ved den sidste revision, men jeg er også bekendt med, at der stadig væk er kvinder, der ønsker at føde hjemme, og da det samtidig også betyder rimeligere arbejdsvilkår for jordemødrene — for det lå nemlig også i det, at de kunne få nogle menneskelige arbejdsbetingelser i modsætning til, hvad de havde haft før — synes jeg nok, den meget skarpe kritik er forfejlet. Men jeg kender også kvinder, der ønsker at føde hjemme, og jeg ved, det er svært for jordemødrene at klare hjemmefødslerne ved siden af hospitalsfødslerne, så derfor vil jeg godt have et lidt mere konkret svar på spørgsmålet: i hvor høj grad arbejder man med en kapacitetsudvidelse, så vi kan få dækket det behov, der faktisk er for jordemødre rundt omkring?

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg burde have haft de oplysninger med, fru Ebba Strange, men jeg har dem desværre

[Indenrigsministeren.]

ikke. Jeg må indrømme, at jeg ikke er i stand til at svare konkret, så vil jeg hellere lade være med at svare.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Tange* (FP) til fiskeriministeren:

„Mener ministeren, at der i bekendtgørelse af 29. august 1975 og saltvandsfiskeriloven er hjemmel til at konfiskere de sild, der er fanget uden for dansk fiskeriterritorium?“ (Spm. nr. 145).

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet stilles for at få en nærmere redegørelse for, hvorfor sild fanget af danske fiskere uden for dansk fiskeriterritorium konfiskeres, idet sild fanget uden for dansk søterritorium ikke er fredet ifølge bekendtgørelse af 29. august 1975.

Tange (FP):

Jeg er stadig af den opfattelse, at fiskeriministeren ikke har haft hjemmel til i saltvandsfiskerilovens § 20, stk. 4, at udstede bekendtgørelsen af 29. august 1975, og at fiskeriministeren i virkeligheden har lovgivet uden om folketinget.

Men ganske uanset, om fiskeriministeren i henhold til saltvandsfiskerilovens § 20, stk. 4, har haft hjemmel til at frede sild på det danske fiskeriterritorium, har ministeren ikke hjemmel til i saltvandsfiskeriloven at frede sildene uden for dansk fiskeriterritorium, hvorfor danske fiskere har været fuldt berettigede til at fange sild i Nordsøen og Skagerrak, og da disse sild ikke er fredede, er der i saltvandsfiskeriloven ingen hjemmel til at forbyde fiskerne at lande dem i danske havne, hvorfor sildelasterne ikke kan konfiskeres.

Jeg vil godt lige stille et enkelt tillægsspørgsmål, og det er, om fiskeriministeren mener, at de fisk, som fiskerne fanger i Kattegat og i Østersøen, også er fredede og ikke kan indbringes til danske havne, idet bekendtgørelsen jo kun omfatter sild i Nordsøen og Skagerrak.

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Som jeg redegjorde for det ved forespørgselsdebatten her i folketinget sidste onsdag, er bekendtgørelsen af 29. august 1975 udstedt i medfør af saltvandsfiskerilovens § 20,

stk. 4, efter forhandling med fiskeriets hovedorganisationer og efter samråd med Danmarks fiskeri- og havundersøgelser.

Selv om saltvandsfiskeriloven i almindelighed kun gælder for det danske fiskeriterritorium, indeholder lovens § 22, stk. 1, en bestemmelse, hvorefter fisk under de fastsatte mindstemål eller fredede fisk ikke må landes, sælges, udbydes, holdes om bord, opbevares eller forsendes, dvs. at selv om en fredet fiskeart — i dette tilfælde sild — er fanget uden for fiskeriterritoriet i de i bekendtgørelsen omtalte farvande, Nordsøen og Skagerrak, må de ikke føres over fiskeriterritoriet og landes her i landet, idet de i så fald er omfattet af fredningen. Overtrædes dette forbud, er vedkommende, der er ansvarlig for overtrædelser, hjemfalden til bødestraf, og den ulovlige fangst kan i henhold til saltvandsfiskerilovens § 34 beslaglægges af fiskerikontrollen, ligesom fangsten eller værdien heraf kan konfiskeres i henhold til samme lovs § 35 sammenholdt med borgerlig straffelov.

Jeg må derfor besvare det stillede spørgsmål bekræftende.

Til det stillede tillægsspørgsmål kan jeg sige, at fredningen jo netop ikke omfattede sild fra Kattegat og Østersøen.

Tange (FP):

Jeg forstår ministeren således, at sild fanget i Nordsøen uden for fiskeriterritoriet ikke er fredede, for det har ministeren ingen bemyndigelse til, og jeg forstår det også således, at sild fanget i Kattegat og Østersøen ikke er fredede og kan landes. Det vil altså sige, at sildene kan landes i de fiskerihavne, der ligger øst for Skagen, det må helt klart følge af fiskeriministerens redegørelse her. Men jeg vil godt endvidere høre, om fiskeriministeren er i overensstemmelse med departementschef Nørgaard, der til Jydske Tidende den 13. november 1975 udtaler, at det også har været ulovligt, at fiskerne har fanget sild i Nordsøen og har landet dem i engelske, tyske og hollandsk-belgiske havne. Det fremgår af denne artikel, og det kan i hvert fald ikke være tilfældet, men jeg vil gerne høre, om ministeren også mener, at det har været ulovligt.

Men i øvrigt går jeg ud fra, at det er rigtigt, som jeg har opfattet det, at det, der er tilfældet, er, at de fisk, der er fanget, som

[Tange.]

ikke er fredet, altså dem ude i Nordsøen, har fiskerne været berettigede til at indbringe i Frederikshavn, Grenå og andre østdanske havnebyer, idet de her ikke overskrider nogen fredningszone.

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Jo, det gør de, hr. Tange; i og med at disse fredede fisk indbringes i det danske territorialfarvand, har man altså overskredet bestemmelserne.

Hvad min departementschef har sagt i en avis på et eller andet tidspunkt, kan jeg naturligvis ikke svare på her, men de udtalelser, som jeg har set og husker af departementschefen, har været, at det naturligvis har været en omgåelse af reglerne.

Jeg skal erkende, at med de regler, som er nedfældet i saltvandsfiskeriloven, ville vi ikke fra dansk side have nogen som helst mulighed for at forbyde danske fiskere at fiske uden for territorialfarvandet og lande disse fisk i fremmede havne. At de fisker på en dansk kvota, som vi ikke har, og at de derved ville skade sig selv — det er måske nok det, departementschefen har ment — kan enhver jo forstå, som har sat sig ind i disse problemer.

Tange (FP):

Det fremgår klart af fiskeriministerens bekendtgørelse af 29. august 1975, at de sild, der er fredede, og de farvande, hvor sildene er fredet, ligger vest for en linje Skagenfyr til Paternosterfyret, og det må klart betyde, at de fisk, der fanges øst for denne linje, kan landsættes i de danske havnebyer. Ellers er dette cirkulære jo helt uden betydning, man behøvede jo ikke at angive nogen som helst form for grænser, for så var det jo simpelt hen de sild, der er fanget over hele verden, der ikke kan landsættes i danske havne, og det kan ikke være meningen. Jeg mener stadig væk, at fiskeriministeren er gået helt ud over sin bemyndigelse. Jeg mener ikke, denne bekendtgørelse har større betydning, end hvis den var blevet udstedt af Dirch Passer under henvisning til janteloven.

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Hr. Tange har ikke ret i alle sine påstan-

de, men han har ret i den påstand, at sild fanget øst for linjen Skagenfyr — Paternosterfyr ikke er omfattet af fredningen og naturligvis ville kunne landsættes i danske havne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Tange* (FP) til fiskeriministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage i anledning af, at udenlandske fiskere i strid med ministerens bekendtgørelse af 29. august 1975 lander og sælger sild i de danske havne?“

(Spm. nr. 146).

Skriftlig begrundelse.

Meget peger i retning af, at fiskeriministeren har ret i, at der intet kan foretages, da ministerens bekendtgørelse ikke har hjemmel i loven, men da ministeren under fiskeridebatten ikke ville erkende dette, men henviste til saltvandsfiskerilovens § 20, stk. 4, og § 22, må konsekvensen dog være, at fremmede fiskere, der hverken er eller kan fritages for en fredningsbekendtgørelse i henhold til saltvandsfiskeriloven, forhindres i at lande og sælge fredede sild i Danmark.

Tange (FP):

Det er for så vidt også et problem, der har tilknytning til, at fiskeriministerens bekendtgørelse ikke har hjemmel i loven. Jeg er for så vidt enig med fiskeriministeren i, at han intet kan foretage sig over for de udenlandske fiskere, der i strid med ministerens bekendtgørelse lander fisk fanget i Nordsøen og Skagerrak. Men vil fiskeriministeren, som han nu gør, påberåbe sig saltvandsfiskeriloven som fredningsgrundlag for sild, er der ingen hjemmel i loven til, at fiskeriministeren fritager udenlandske fiskere for at lande sild her i landet, og skal danske fiskeres sild konfiskeres, må det klart af bekendtgørelsen også medføre, at udenlandske fiskeres fanget af sild konfiskeres, når de bringes ind på dansk fiskeriterritorium og i danske havne. Der er ingen hjemmel til at fritage dem, men sagen er, at fiskeriministeren er gået fuldstændig uden for sin bemyndigelse i henhold til saltvandsfiskeriloven, og derfor får man nogle forkvaklede regler, som giver nogle forkerte resultater.

Fiskeriministeren (*Poul Dalsager*):

Nu er hr. Tange jo jurist, og det er jeg ikke, men så vidt det er mig bekendt, har en minister ret til at dispensere fra enhver bekendtgørelse, som han udsteder, og den bekendtgørelse, der er tale om her, er jo netop, i hvert fald når det drejer sig om den danske kvota, en dispensation fra fredningen på 45.000 t til de danske fiskere. Men jeg kan godt sige lidt mere om spørgsmålet:

Det drejer sig om, at Danmark havde protesteret imod størrelsen af den tildelte kvota af sild, vi måtte fange i Nordsøen og Skagerrak i tiden efter 1. juli 1975 til 31. december 1976. Ved udstedelse af bekendtgørelsen af 29. august 1975 var hensigten, at den herved foretagne fredning, der fandt sted efter forhandling med de danske fiskerionisationer, kun skulle omfatte danske fiskeres fangster i Nordsøen og Skagerrak, idet andre lande af interesse i denne forbindelse enten var bundet af den skete Kommissionsvedtagelse eller på national basis havde begrænset fiskeriet. Dette burde måske være kommet til udtryk i bekendtgørelsen.

Når der spørges om, hvad jeg agter at foretage mig over for de udenlandske fiskere, må jeg gøre opmærksom på, at efter forhandlingerne med de færøske og islandske myndigheder er landinger af sild fanget i Nordsøen og Skagerrak bragt til ophør, men der kan forekomme landinger af sild fanget uden for dette område.

For så vidt angår de enkelte svenske landinger, der i den resterende del af året måtte forekomme af sild fanget uden for Kattegat, agter jeg, ikke mindst af hensyn til konsumfiskeindustrien, at dispensere fra bekendtgørelsen, og det samme gælder for eventuel kommerciel import.

Jeg gør i øvrigt opmærksom på, at hvis man ikke, således som det er sket, kunne etablere en fredning i medfør af saltvandsfiskeriloven, ville dette umuliggøre fremtidige protester mod internationale beskyttelsesforanstaltninger, som man fra dansk side af en eller anden grund ikke fuldt ud kunne tiltræde, men hvor en mindre vidtgående foranstaltning er biologisk begrundet.

På den givne foranledning vil jeg overveje ændringer i lovgivningen, så det bringes helt på det klare, at fiskeriministeren efter forhandling med fiskeriets organisationer,

som det her jo først og fremmest drejer sig om, har mulighed for at foretage sådanne fredninger.

I øvrigt må jeg sige, at fremskridtspartiets fiskeripolitik bliver mere og mere svævende for mig, efter at hr. Nyborg i forhandling i Europa-Parlamentet med kommissionæren for disse anliggender, hr. Lardinois, udtaler:

„En intensivering af beskyttelsesforanstaltninger for fiskebestanden — f. eks. Nordsøensild, som for øjeblikket er truet — er vel nok på længere sigt absolut påkrævet og nødvendig. Samtidig må man dog se i øjnene, at det er en af de ting, som er kraftigt medvirkende til, at indtjeningen er voldsomt dalende inden for erhvervet.“

Det vil altså sige: én dag får man præsenteret krav om, at alle kvoter skal ophøre; i forhandling i EF, der jo er meget vigtige for dansk fiskeri, siger fremskridtspartiet noget ganske andet.

Tange (FP):

Tiden tillader desværre kun, at jeg holder mig til denne sag, og dér må jeg sige, at der i saltvandsfiskeriloven ikke er nogen som helst hjemmel til kvotaordninger, og der er heller ingen hjemmel til at gribe ind på internationale farvande. Det havde vi tidligere i § 24, men denne paragraf er slettet i saltvandsfiskeriloven, idet vi den 19. maj 1971 fik loven om internationale reguleringsforanstaltninger vedrørende fiskeri. Det er selvfølgelig i henhold til denne lov, ministeren burde have handlet, men det var han jo forhindret i på grund af tilbagevisning af den henvisning, der kom fra Kommissionen. Derfor har der ikke været nogen som helst hjemmel til alt det, fiskeriministeren har foretaget sig.

Men det bliver interessant at se, hvad der vil ske, for jeg går ud fra, at de fiskere, der har fået deres laster konfiskeret, og som bliver præsenteret for bøder af politiet, ikke accepterer disse bøder, således at sagerne kommer for retten, og så vil tiden jo vise, om fiskeriministeren får medhold i, at det, han har lavet, er lovligt. Jeg tror det ikke, og så synes jeg, det er meget beklageligt, for det har haft meget store konsekvenser for fiskerne, at fiskeriministeren har handlet i strid med loven.

Fiskeriministeren (*Poul Dalsager*):

Hr. Tange har fuldstændig ret. Jeg har ikke ret til at foretage kvoteringer i henhold til saltvandsfiskeriloven, hvorfor jeg naturligvis heller ikke har gjort det. Jeg har i henhold til saltvandsfiskeriloven foretaget en fredning og har givet dispensationer for denne fredning, for så vidt angår et kvantum på 45.000 t sild til de danske fiskere.

De øvrige problemer, som hr. Tange nu rejser her i sidste omgang, giver mig anledning til at sige, at hr. Tanges formentlig meget konsekvente holdning ville have betydning, at jeg skulle have afvist fiskernes ønske om en protest mod den tildelte kvota på 69.000 t sild for 1½ år, eller at jeg skulle have afgivet protesten og have givet fiskeriet efter sild frit. Selv det var de danske fiskere ikke indstillet på, har ikke bedt om det, har ikke forlangt det, idet jeg kan gøre hr. Tange opmærksom på, at de danske fiskerierorganisationer i væsentlig grad har større ansvarsfølelse over for de problemer, vi her diskuterer, end jeg har forstået fremskridtspartiet har, når man diskuterer problemerne i Danmark, men altså ikke har, når man diskuterer dem i internationale organer, herunder EF, hvor tingene jo virkelig kan få enorm betydning for, hvad der sker i fremtiden.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Maigaard* (SF) til fiskeriministeren:

„Da fiskeriministeren har erklæret, at han ikke agter at fremsætte forslag om en egentlig fiskeripolitik, før fiskerikommissionen, der blev nedsat i sommeren 1975, har sluttet sit arbejde, beder jeg ministeren meddele, hvornår han venter arbejdet færdigt.“

(Spm. nr. 154).

Skriftlig begrundelse.

Under folketingets fiskeridebat den 26. november d. å. gjorde ministeren det klart, at han agter at fastholde princippet om fangstkvoteringerne.

Som en konsekvens af dette princip er det nødvendigt for fiskerierhvervets fremtid, at der hurtigt tilrettelægges en egentlig fiskeripolitik i et samarbejde mellem samfund og erhverv, herunder fagbevægelsen.

Det er derfor afgørende at få klarhed

over, hvornår regeringen er rede til at deltage i et sådant samarbejde.

Maigaard (SF):

Vi havde, som det jo er fremgået, en debat om fiskeri sidste onsdag, og i denne debat tegnede ministeren en meget passiv profil, hvad angår formuleringen af en egentlig fiskeripolitik. Han henviste i sin tale til, at man måtte vente på de overvejelser, der var i gang i fiskerikommissionen. Denne passive holdning har medført, at vi nu er gået igennem kvoteringsdiskussionen uden at have en fiskeripolitik, og baggrunden for mit spørgsmål er, om vi også skal igennem de vanskeligheder og de problemer, der rejser sig, når de økonomiske zoner kommer til foråret, uden en fiskeripolitik. Derfor vil jeg gerne vide, hvornår ministeren forventer at kommissionen er færdig, for jeg kan forstå, at han først er rede til at deltage i et samarbejde om at udforme en fiskeripolitik, når fiskerikommissionen er færdig.

Fiskeriministeren (*Poul Dalsager*):

Hr. *Maigaard* påstår, at jeg har haft en, jeg tror nok, han sagde passiv profil i fiskeripolitikken. Hvis det er tilfældet, ønsker jeg den i hvert fald ikke aktiviseret i væsentlig grad, ud over hvad den har været i de forløbne måneder.

Som det vil være spørgeren bekendt bl. a. fra min redegørelse her i tinget i forbindelse med debatten forleden dag, er det kommissorium, der er givet den nedsatte fiskerikommission, overordentlig omfattende, og der er hermed blevet pålagt kommissionen et meget stort og vanskeligt arbejde, som det nødvendigvis må tage nogen tid at udføre, hvis kommissionen skal fremkomme med forslag af værdi ved fastsættelsen af en langsigtet fiskeripolitik. Bl. a. er der endnu langt fra klarhed over et meget afgørende punkt, nemlig EF's fælles fiskeripolitik under et kommende havretsregime på 200 sømiles økonomiske zoner. Kommissionen i Bruxelles er af Ministerrådet anmodet om at fremkomme med et oplæg hertil. Dette materiale, der vil være af fundamental betydning for det her iværksatte kommissionsarbejde, forventes at ville foreligge så betids, at

[Fiskeriministeren.]

drøftelsen af dette kan påbegyndes i januar måned.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at der af kommissionen er nedsat tre underudvalg, som hver for sig er i færd med at indsamle en række oplysninger, der er nødvendige til supplerende af den forhåndenværende statistik for at kunne bedømme fiskeriets vilkår under forskellige forudsætninger. Jeg ser mig derfor ikke på nuværende tidspunkt i stand til at afgive noget fast tilsagn om, hvornår kommissionsarbejdet kan afsluttes, men jeg vil følge kommissionens fortsatte virksomhed med opmærksomhed og søge at fremskynde arbejdet så meget, det er muligt under de foreliggende omstændigheder. Jeg håber, det vil være kommissionen muligt at afgive den første delbetænkning i første del af det nye år.

Maigaard (SF):

Mine bemærkninger om passivitet skal forstås sådan, at jeg mener, ministeren har indtaget en udmærket og rigtig holdning til kvoteringerne, som jeg har sagt tidligere, men at jeg mener, han har været og er passiv politisk i forsøg på at løse erhvervets problemer under kvoteringerens vilkår. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om han forestiller sig, at vi nu går ind i hele den store, vanskelige problemstilling, som de økonomiske zoner rejser, uden at det danske samfund, herunder regeringen, har formuleret en politik for dansk fiskeri. Skal hans svar forstås på den måde?

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Jeg er ked af at måtte sige til hr. Maigaard, at som i adskillige tidligere tilfælde, hvor jeg har konstateret, at hr. Maigaards indsats baserer sig på fundamental uvidenhed om problemerne, er også hans sidste tilægsspørgsmål baseret på en sådan uvidenhed. Erhvervets problemer er ikke kvoteringer. Dansk fiskerierhvervs problemer er priser. Dansk fiskerierhverv har — og jeg har gjort rede for det efterhånden mange gange, og jeg troede, det var sivet ind — i den del af 1975, der er gået indtil nu, fisket flere fisk end i 1974, der var rekordår. Dansk fiskeris problem i dag er aldeles og alene og udelukkende et spørgsmål om at få de priser for fisken, som man tidligere har fået, eller til-

nærmelsesvis de priser for fisken, som man tidligere har fået. Havde priserne på fisk og fiskeriprodukter holdt eller bare nogenlunde holdt det, de var i 1974, ville hverken folketinget eller fiskeriet eller fiskernes organisationer overhovedet have taget ordet krise i deres mund. Derfor vil jeg sige, at løsningen af disse problemer kan ikke skabes herhjemme, men kun ved, at vi får nogle bedre priser for vores fisk. Hvad angår de andre problemer, der kan opstå som følge af udenrigspolitiske forhold, som vi er midt i forhandlinger om, må vi selvfølgelig være klar til at påtage os de forhandlinger med nabolande og andre lande, som har interesser bl. a. i Nordsøen, som er nødvendige for at sikre dansk fiskeri størst mulig andel af det fiskeri, som man traditionelt fra dansk side har haft i Nordsøen.

Maigaard (SF):

Fiskeriministerens heftige bemærkninger skal jeg skænke ham. Det turde ellers være elementært, at fald i priser kan opvejes ved en stigning i mængder, men det må fiskeriministeren jo om.

Jeg synes bare, vi skal have at vide, at når dansk fiskeris vilkår afgørende ændres — og det bliver de i 1976 på grund af indførelsen af økonomiske zoner, som vi jo alle venter, bl. a. også ministeren — vil jeg gerne spørge, om ministeren har en fiskeripolitik til det tidspunkt, eller om det er den samme passive profil, der skal tegnes.

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Hr. Maigaard burde vide, at i og med at priserne er faldet i 1975, har man forøget befiskningen i 1975, sådan at de landsatte mængder af fisk i 1975 er større i hvert fald i den tid, vi har statistik for, de første 9 måneder, end de var i 1974. Hr. Maigaard har opfattet mine bemærkninger som heftige; det skulle de absolut ikke, for hr. Maigaards dårligt motiverede spørgsmål fortjener slet ikke, at jeg skulle blive heftig. Naturligvis er vi og har i flere år været i fuld gang med at tilrettelægge Danmarks fiskeripolitik under disse økonomiske zoner, som vi ved bliver et resultat. Der foregår jævnlig forhandlinger om spørgsmålet, men det er da klart, vi ikke kan fastlægge de endelige danske synspunkter, før vi ved præcis, hvad reglerne bliver for disse økonomiske zoner.

[Fiskeriministeren.]

Vore forhandlinger går ud på at sikre, at kyststaterne ikke får nogen særlig overhøjhed, når det drejer sig om fiskeri. Vore forhandlinger går ud på at sikre traditionelle fiskepladser inden for de 200-sømile-zoner. Vore forhandlinger går ud på at forhindre de stærke ønsker, der er om, at kyststaten skal have suveræne rettigheder til at dirigere fiskeriet inden for henholdsvis 100- og 200-mile-zonerne. Så hvis hr. Maigaard har troet, at vi bare sidder og venter på, hvad de andre vedtager i den forbindelse, bliver jeg altså også nødt til at give hr. Maigaard den oplysning, at det gør vi naturligvis ikke.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ole Henriksen* (SF) til arbejdsministeren:

„Anser ministeren den givne bevilling til efteruddannelse af faglærte i indeværende finansår for at være tilstrækkelig til at imødekomme det eksisterende behov?“

(Spm. nr. 147).

Ole Henriksen (SF):

Begrundelsen for spørgsmålet er den, at man også i dette finansår må konstatere, at de givne bevillinger til at gennemføre et effektivt og forsvarligt efteruddannelsesprogram ikke har været til stede, og når jeg siger også i år, skyldes det, at jeg er vidende om, at det ikke er det første finansår, hvor man har været ude i den samme problemstilling, hvor man ikke har kunnet effektivisere programmerne på forsvarlig vis. I det foreliggende forslag til finanslov ser det ud til, at man vil følge de samme usikre retningslinjer omkring bevillingerne til efteruddannelse.

Sagen er den, at der fra finansårets start kun bevilges ca. det halve af det beløb, som er nødvendigt for at tilgodese det behov, der er for efteruddannelse. Således har man inden for metalindustriens efteruddannelsesudvalg søgt om 31 mill. kr., men kun fået bevilget 15 mill. kr. fra starten af, og inden for det elektriske område har man søgt om 4,1 mill. kr., men kun fået bevilget 2,7 mill. kr. I løbet af finansåret bevilges der jo nogle ekstra penge, men langt fra nok: det er ca. det halve af det, man beder om, hver eneste gang.

Resultatet er, at man ikke er i stand til at gennemføre en forsvarlig planlægning omkring hele efteruddannelsesområdet, og at man i sidste halvdel af kursusperioden er nødt til at aflyse adskillige kurser. Således har man inden for det elektriske område måttet aflyse 107 kurser på grund af manglende bevillinger, og det er kurser, som allerede er fuldt optegnede, og i øvrigt må man stoppe for indtegningen omkring januar måned.

Spørgsmålet til ministeren går ud på, om man finder bevillingen tilstrækkelig til at imødekomme det eksisterende behov, og det vil jeg da tro ministeren ikke mener, men spørgsmålet kører lige så meget på den led, om det ikke er nødvendigt at gennemføre en ordentlig planlægning inden for hele efteruddannelsesområdet, således at man ikke kommer i nød, når man når december måned.

Jeg skal ikke her gå ind på spørgsmålet omkring behovet for efteruddannelse.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Der er desværre mange områder, hvor man ikke kan få de penge, der skal til for at klare de problemer, det drejer sig om, og det gælder også på dette felt, men i anledning af det stillede spørgsmål vil jeg gerne oplyse, at sekretariatet for arbejdsmarkedsuddannelserne, der jo administrerer denne efteruddannelsesordning, har foretaget et rundspørge til de faglige udvalg og efteruddannelsesudvalgene, som står for den praktiske gennemførelse af kurserne inden for de enkelte områder. På grundlag af de svar, man har fået ind, har sekretariatet herefter opgjort, at der mangler ca. 4 mill. kr. på driftstilskudsbevillingen, for at de planlagte kurser kan gennemføres. Det er navnlig kurserne inden for metalindustriens område, der er kommet i klemme, hvilket er særlig uheldigt — det er jeg enig i — fordi uddannelserne er nødvendige bl. a. i forbindelse med den planlagte produktion af borepladformer og kompensationsordrerne til dansk industri i tilslutning til forsvarets flyindkøb.

Endvidere er det konstateret — det er jo ikke noget, man altid kan forudberegne — at tilstrømningen til efteruddannelseskurserne har været langt større end forudsat. Det har medført, at udgiften til godtgørelse til eleverne vil blive ca. 15 mill. kr. større,

[Arbejdsministeren.]

end vi hidtil har regnet med. Det er ganske vist sådan, at den overvejende del af denne udgift modsvares af en besparelse på udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge i den tid, eleverne går på kursus.

Jeg har søgt om yderligere 19 mill. kr. til efteruddannelse af faglærte i dette finansår, altså i tiden indtil 1. april; jeg regner med, at dette besvarer det stillede spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Biltzing* (V) til arbejdsministeren:

„Finder ministeren, at arbejdsformidlingskontorer med hjemmel i arbejdsformidlingslovens § 22, stk. 1, kan nægte at give oplysning til politiet i dettes efterforskning?“

(Spm. nr. 150).

Skriftlig begrundelse:

En 63-årig invalidepensionist får stjålet sin bil den 1. oktober 1975. Dagen efter ser han ud for arbejdsformidlingen i Ballerup bilen stå parkeret, men inden han når frem til den, kommer en ung mand løbende ud fra arbejdsformidlingen, sætter sig ind i bilen og kører bort. Pensionisten skynder sig ind i arbejdsformidlingen og fortæller, hvad der er sket ham, men personalet vil ikke fortælle navnet på den mand, der lige er løbet ud. Pensionisten henvender sig herefter til Gladsaxe politi, hvor vagthavende ringer til arbejdsformidlingen, der nægter at give nogen form for oplysninger, idet man henviser til arbejdsformidlingslovens § 22, stk. 1. Da kriminalpolitiet senere på dagen henvender sig til arbejdsformidlingen, oplyser kontorets leder, at man principielt ikke må give oplysninger vedrørende kontoret til udenforstående — heller ikke til politiet.

Arbejdsformidlingslovens § 22, stk. 1, er sålydende: „Arbejdsformidlingskontoret må ikke give uvedkommende adgang til at gøre sig bekendt med de for kontoret foreliggende oplysninger om tilmeldte arbejdssøgende.“

Spørgeren er af den opfattelse, at den citerede bestemmelse ikke kan fortolkes således, at arbejdsformidlingskontorer kan afvise at give oplysninger til politiet i en efter-

forskning, allerede fordi politiet ikke kan anses for at være uvedkommende.

Biltzing (V):

Når arbejdsformidlingskontoret i Ballerup nægter at give oplysning til Gladsaxe politi i dettes efterforskning vedrørende et biltyveri, forekommer det mig, at vi står over for et nyt eksempel på, at ansatte i en offentlig myndighed påberåber sig en tavshedsforpligtelse, der hverken i indhold eller omfang svarer til, hvad der fra folketingets side har været tilsigtet.

Arbejdsformidlingskontorer har den almindelige tavshedspligt, der gælder for de fleste offentlige myndigheder, nemlig at man ikke må give uvedkommende nogen oplysninger. Heri ligger, at private ikke må få oplysninger, mens anden offentlig myndighed derimod på det, der i Sverige kaldes på tjænstens vægner, har adgang til at få relevante oplysninger.

Den særlige tavshedspligt, altså den tavshedspligt, der forhindrer selv en offentlig myndighed i at få oplysninger, og som er den tavshedspligt, arbejdsformidlingskontoret i Ballerup har opereret med i det foreliggende tilfælde, indrømmes jo kun i ganske særlige tilfælde, og disse tilfælde fremgår i hovedsagen af retsplejeloven. Arbejdsformidlingskontorer er ikke iblandt disse undtagelsestilfælde.

Jeg beder derfor ministeren bekræfte, at arbejdsformidlingskontoret ikke har haft hjemmel til at afvise politiet.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Det er rigtigt, som det er nævnt, at efter bestemmelsen i arbejdsløshedslovens § 22 må arbejdsformidlingskontorerne ikke give uvedkommende adgang til at gøre sig bekendt med de for kontoret foreliggende oplysninger om tilmeldte arbejdssøgende. Baggrunden for denne bestemmelse er hensynet til, at arbejdsformidlingen skal kunne fungere som et neutralt serviceorgan, hvor der må lægges afgørende vægt på tillidsforholdet mellem arbejdsformidlingen, de arbejdssøgende og arbejdsgiverne.

Arbejdsdirektoratet har i henhold til denne bestemmelse i et cirkulære af 29. marts 1971 givet arbejdsformidlingskontorerne retningslinjer for afgivelse af oplysning-

[Arbejdsministeren.]

ger om arbejdssøgende til offentlige myndigheder. Det fremgår af dette cirkulære, at arbejdsformidlingskontorerne i almindelighed ikke er berettigede til at videregive oplysninger om de arbejdssøgende til andre offentlige myndigheder, det gælder social- og skattemyndigheder f. eks., men for så vidt angår politiet, er der gjort en undtagelse for anmodninger om bistand til efterforskning i forbindelse med begærede forbrydelser.

Når det drejer sig om den konkret omtalte sag, hvor et arbejdsformidlingskontor først over for en invalidepensionist og senere over for Gladsaxe kriminalpoliti har afslået at oplyse navnet på en arbejdssøgende, der angivelig skulle have stjålet invalidepensionistens bil, kan jeg oplyse, at jeg har bedt arbejdsdirektoratet om at få nærmere oplysninger omkring denne sag.

Det har jeg fået, og ifølge direktoratets oplysninger kunne personalet, da invalidepensionisten henvendte sig, ikke på baggrund af signalementet identificere den formodede biltyv blandt flere personer, som næsten samtidig havde været på kontoret. På politiets senere henvendelse fastholdt kontoret, at det ikke efter de foreliggende oplysninger var muligt at yde politiet den ønskede bistand; det var altså ikke, fordi man afsløg det.

Da de faktiske forhold i den foreliggende sag ikke i øjeblikket foreligger tilstrækkelig oplyst for mig — således kender jeg ikke politiets fremstilling af sagen sammenlignet med invalidepensionistens og arbejdsformidlingskontorets beskrivelse af forløbet — er jeg ude af stand til at fremkomme med en nærmere bedømmelse af denne konkrete sag.

Men jeg vil gerne på ny fremhæve, at arbejdsformidlingskontorerne selvfølgelig uanset bestemmelsen i arbejdsløshedslovens § 22 skal bistå med oplysninger til politiet, hvor det drejer sig om begærede forbrydelser.

Så kan jeg i øvrigt oplyse, at der siden udsendelsen af det cirkulære, jeg nævnte før, har været ført forhandlinger mellem arbejdsdirektoratet og politiet for at fastlægge de nærmere retningslinjer for arbejdsformidlingskontorenes forpligtelser over for politiet, og jeg vil gerne føje til, at jeg har bedt arbejdsdirektoratet om at få fremskynnet dette arbejde mest muligt.

Biltzing (V):

Jeg takker ministeren for svaret. Jeg har bidt mærke i, at vi åbenbart opererer med en særlig tavshedspligt, når det gælder arbejdsformidlingskontorer, idet ministeren sagde, at der i cirkulæret står, at man ikke er berettiget til i almindelighed at videregive til andre offentlige myndigheder, men dog til politiet. Jeg skal ikke lægge skjul på over for ministeren, at jeg er lidt i tvivl om, hvorvidt det er helt i overensstemmelse med de intentioner, der var bag paragraffen, hvor man taler om, at der ikke måtte gives oplysninger til uvedkommende.

Så nævner ministeren, at personalet ikke kunne identificere biltyven, og at det således ikke var den gode vilje, der manglede, men at mulighederne var ikke til stede. Det er min opfattelse efter at have læst om sagen i Dansk Politi nr. 17, at det helt klart blev fastslået to gange, at man ikke ville give oplysninger, idet man henviste til, at det måtte man ikke, og det har altså været forkert. Jeg er sådan et pænt menneske, at jeg ikke tvivler på korrektheden af det, der er gengivet i en artikel i Dansk Politi.

Men jeg har noteret mig, at arbejdsformidlingskontorer skal bistå politiet i efterforskning, og jeg har særlig noteret mig, at man vil præcisere de nærmere retningslinjer, og er glad for, at ministeren har udtalt, at han vil rykke, for at man kan komme videre i det spørgsmål.

Brøndlund Nielsen (V):

Ministeren omtalte nogle særlige fortroligheds- og hemmelighedsregler, der gælder for arbejdsformidlingskontorerne. Jeg vil gerne spørge ministeren, om der her gælder nogle rettigheder, som man nu fra regeringens side har til hensigt at fratage de private pengeinstitutter.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Det, der er meningen, er, at vi skal rette os efter den lovgivning, der er vedtaget på dette område, og der står i § 22, at arbejdsformidlingskontoret må ikke give uvedkommende adgang til at gøre sig bekendt med de for kontoret foreliggende oplysninger om tilmeldte arbejdssøgende. Det har den forklaring, som jeg allerede har givet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kaj V. Andersen* (V) til forsvarsministeren:

„Har ministeren planer om efter den 1. april 1976 under andre former at videreføre Christianiaeksperimentet inden for rammerne af den kaserne på Østerbro, som militæret snart frigiver?“

(Spm. nr. 151).

Skriftlig begrundelse.

I dagbladet BT 29. november citeres forsvarsministeren for i en samtale med en fremtrædende Christianiarepræsentant at have fremhævet det værdifulde i at fortsætte de mere hensigtsmæssige intentioner i eksperimentet efter 1. april 1976. Ministeren pegede her på, at en kaserne på Østerbro snart bliver ledig.

Kaj V. Andersen (V):

Som venteligt breder forvirringen sig omkring Christiania-problemet, eftersom vi nærmer os 1. april 1976. I dag kan man læse i dagspressen, at en borgerrepræsentant udtaler som sin mening, at det vil være ganske umuligt at overkomme at få rømmet Christiania til den aftalte dato. Vel, det kan så stå for hans regning.

Værre er det, når man i BT for i lørdags kan læse, at forsvarsministeren citeres for nogle udtalelser om, at han over for en fremtrædende repræsentant for samfundet derude skal sådan nærmest have tilbudt en videreførelse af det, man kalder de bedre ideer i projektet, og man peger på, at der tilbydes sig jo snart egnede rammer dertil, nemlig Østerbro kaserne.

Jeg har ikke set noget skarpt og klart dementi fra den højtberede ministers side, det er derfor, jeg ulejlig ministeren nu. Et klart dementi, for min skyld gerne ganske kort, vil standse adskillig uro på Østerbro, kan jeg forsikre for.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Den citerede udtalelse fra BT er en lodret misforståelse. Svaret på det rejste spørgsmål er nej, der bliver hverken på Østerbro eller andre af forsvaret ejede arealer fortsættelse af Christianiaeksperimentet.

Kaj V. Andersen (V):

Jeg takker forsvarsministeren for svaret, som jeg ventede, og som jeg håbede på, og

jeg skal sørge for, at det svar i hvert fald ikke bliver fejlciteret på Østerbro.

Arentoft (FP):

I Weekendavisen i fredags, den 28. november, stod der en artikel om Christiania, og da udtalte hr. Løvetand, at christianitterne havde en meget, meget bred opbakning i befolkningen.

Jeg vil gerne spørge forsvarsministeren: kunne man ikke tænke sig at lægge det spørgsmål ud til folkeafstemning for derefter, når man havde overbevist christianitterne om, at der ikke var mere end et par pct. tilbage, der stod bag dem, så var, om jeg så må sige, den moralske baggrund for dem røget væk? Derefter kunne man så fordele dem, således at nogle kommer til Århus, nogle kommer til Ålborg, nogle kommer til Odense osv., osv., så de bliver spredt og ikke holdt sammen.

Formanden:

Jeg minder om, at medspørgere må stille spørgsmål, der har tilknytning til det stillede spørgsmål. Jeg er ikke sikker på, det er tilfældet i dette tilfælde.

Forsvarsministeren (Orla Møller):

Skal vi nu ikke behandle den sag med tilbørlig alvor. Det ville næppe være tilfældet, hvis man tillagde en enkelt udtalelse så stor betydning, at vi skulle sætte det apparat, der hedder folkeafstemning, i gang. Der er ingen vaklen med hensyn til det, der foretages omkring Christiania, procedurerne følges i overensstemmelse med, hvad der er vedtaget af dette høje ting.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Formanden:

Der er fra de pågældende ministre modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Kjærulff-Schmidt spørgsmål nr. 110 og 112 samt nr. 131

Steen Folke spørgsmål nr. 117

Henning Jensen spørgsmål nr. 120

Voigt spørgsmål nr. 126.

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvarede spørgsmål

Af *Kjærulff-Schmidt* (FP) til ministeren for offentlige arbejder (14/11 75):

„Vil ministeren give klare oplysninger omkring DSBs planer om placering af hovedbanegård og godsbanegård i Københavns vestegn og om overvejelserne om elektrificering af togtrafikken fra Tåstrup til Roskilde?“

(Spm. nr. 110).

Begrundelse.

DSB har i det sidste års tid flere gange overraskende ændret sine planer vedrørende udbygningen med banegårde og elektrificering i Tåstrup-området. Det er indlysende vanskeligt for Høje-Tåstrup kommune at tilrettelægge sin planlægning, når der hos DSB er så stor uklarhed og ubeslutsomhed.

Høje-Tåstrup kommune har ud fra kendskabet til de hidtidige planer gennem en længere årrække disponeret ud fra, at der vil blive etableret S-tog til Roskilde, men må nu indstille sig på DSBs beslutning om, at Hedehusene og Roskilde skal betjenes med dieseltog.

Endvidere er der uklarhed om, hvor den godsbanegård, der var planlagt ved Høje-Tåstrup, nu skal placeres. Det er særdeles uheldigt over for Høje-Tåstrup kommunes dispositioner, at de seneste planer om at placere hovedbanegården på det sted, hvor godsbanegården hidtil har været planlagt, først er kommet frem nu, hvor huse i Høje-Tåstrup landsby er købt og revet ned til ingen verdens nytte hen over hovedet på beboerne, der har stået magtesløse over for disse overgreb.

Endelig kan det måske vise sig at være uheldigt, at DSB er sprunget fra sit tilsagn om at deltage i bygningen af en ny jernbanebro over Køgevej i Tåstrup. Kommunalbestyrelserne må naturligvis vide om DSB vil deltage i udgifterne til en eventuel ny bro over Køgevej.

På baggrund af de her nævnte uheldige eksempler på uklarhed omkring DSBs planlægning vil det være af interesse for beboerne i området, at ministeren i sit svar giver præcise oplysninger vedrørende DSBs planer om eventuel elektrificering af strækningen Tåstrup-Roskilde, omplacering af hovedbanegård, placering af godsbanegård og

deltagelse i bygning af jernbanebro over Køgevej i Tåstrup.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (26/11 75):

Til de enkelte nærmere begrundede spørgsmål kan anføres følgende:

S-bane Tåstrup-Roskilde:

I planerne for en udbygning af den stor-københavnske nærtrafik er hidtil indgået en forlængelse af S-banen fra Tåstrup til Roskilde.

Formålet med anlægget af denne S-bane skulle være imødekommelse af de byudviklingsmæssige behov for en effektiv nærtrafikbetjening af området mellem Tåstrup og Roskilde.

Dernæst skulle S-banen give en nødvendig aflastning af fjerntrafiksporene mellem København og Roskilde, idet den nuværende nærtrafik på strækningen forudsattes overflyttet til S-banesporene.

En 1. etape af denne S-baneforlængelse omfattende strækningen Tåstrup—Høje-Tåstrup er vedtaget ved lov nr. 146 af 24. april 1975 og påregnes fuldført i 1981. En lovvedtagelse om S-banens videreførelse helt til Roskilde foreligger ikke.

Detailundersøgelser i forbindelse med DSBs langtidspanlægning har imidlertid vist, at overflytning af nærtrafikken til S-bane på den yderste del af strækningen København-Roskilde — herunder også Hedehusene og den fremtidige Trækroner station — vil betyde en forringelse af transportkvaliteten, hvilket først og fremmest vil sige rejsetiden.

Da rejsetiden med S-tog selv i gunstigste tilfælde ikke vil kunne bringes under ca. 30 minutter mellem København og Roskilde, vil der blive tale om en mærkbar forøgelse af rejsetiden, der i dag med tog på fjerntrafiksporene er 21-26 minutter og i løbet af nogle år vil kunne nedbringes med nogle minutter.

Mellem København og Hedehusene vil rejsetiden med S-tog blive 23-24 minutter, mens en fremtidig betjening med tog på fjerntrafiksporene vil give en rejsetid på ca. 20 minutter.

Ifølge de beregninger, der er foretaget vedrørende S-banedrift på strækningen Høje-Tåstrup—Roskilde, vil der være trafi-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

kalt grundlag for 3-4 S-tog pr. time hver vej i myldretiden svarende til et tog hvert 20. eller 15. minut.

I øjeblikket betjenes Roskilde med 7-10 tog pr. time morgen og eftermiddag.

For passagererne til og fra Roskilde vil S-banen således medføre færre forbindelser med København end i dag.

Størstedelen af nærtrafikken mellem København og området Høje-Tåstrup—Roskilde påregnes at ville udgøres af passagerer til og fra Roskilde, idet Roskildes indbyggerantal nu og i fremtiden vil være større end indbyggerantallene for de øvrige stationer på strækningen, Hedehusene og Trekroner.

Medmindre der gennemføres særlige foranstaltninger f. eks. i form af særlig høje billettakster eller direkte forbud mod benyttelse af fjern- og regionaltog i nærtrafikken mellem Roskilde og København, må man se i øjnene, at S-togsdrift til Roskilde som følge af de nævnte kvalitetsforringelser af Roskildes trafikbetjening i forhold til i dag ikke vil skabe den aflastning af fjernsporene, der har været det andet centrale formål med S-banen til Roskilde.

I erkendelse af disse forhold har DSB undersøgt, om der måtte foreligge andre og bedre løsninger end det hidtidige S-baneforslag.

DSB er herunder kommet frem til, at en udbygning af fjernsporene på strækningen Høje-Tåstrup—Roskilde fra de nuværende 2 spor til i alt 4 spor vil medføre sådanne forøgelse af strækningskapaciteten, at der ad fjernsporene kan etableres lokaltogsdrift København-Roskilde uden restriktioner for den øvrige togtrafik på disse spor.

Endvidere vil en sådan udbygning muliggøre afvikling af et større antal egentlige fjerntog end i dag samt en forøgelse af de hurtigstkørende fjerntogs maksimalhastighed fra 140 til 160 km/t, hvilket tilstræbes i DSBs fjerntrafikplanlægning.

Den foran nævnte lokaltogsdrift vil kunne varetage nærtrafikbetjeningen af området mellem Høje-Tåstrup og Roskilde, herunder Hedehusene og Trekroner.

Lokaltogene vil kunne afvikles i stiv køreplan med halvtimesdrift uden for myldretiderne, kvartersdrift i myldretiderne og med følgende standsningsmønster:

Roskilde, Trekroner, Hedehusene, Høje-Tåstrup, Valby, København H, Nørreport, Østerport.

Nærtrafikken mellem Roskilde og København forudsættes betjent som i dag primært med de såkaldte Sjællandsregionaltog, men også med øvrige tog med stop i Roskilde.

Anlægsudgiften for S-banens forlængelse fra Høje-Tåstrup til Roskilde er anslået til ca. 175 mio kr.

Sammenlignet hermed vil udgiften til to nye fjernspor over samme strækning være lavere, bl. a. fordi der herved undgås udgifter til kørestrømsanlæg samt til de ikke ubetydelige ombygninger af Roskilde Station, som en S-banes indføring hertil vil kræve.

2 nye fjernspor fra Høje-Tåstrup til Roskilde skønnes at ville koste ca. 150 mio kr.

S-banen til Roskilde vil medføre, at den centrale del af S-banenettet — den såkaldte Boulevardbane mellem Hovedbanegården og Østerport — udsættes for en yderligere belastning i henseende til antal tog.

Boulevardbanen er allerede i dag hårdt belastet og vil i forbindelse med de kommende års videreudbygning af S-banerne mod bl. a. Køge blive yderligere belastet.

Det forudses, at det kan blive nødvendigt at udbygge Boulevardbanen, hvilket vil være forbundet med særdeles store omkostninger — 500-750 mio kr.

Undlades S-baneudbygningen til Roskilde, vil der i det mindste blive tale om en udskydelse af tidspunktet for Boulevardbanens udbygning eller muligvis tale om helt at undgå denne udbygning.

Sammenfattende kan det siges, at nærtrafikbetjening af området mellem Høje-Tåstrup og Roskilde vil kunne tilvejebringes med en højere kvalitet og for lavere omkostninger ved udbygning af fjernsporene fra Høje-Tåstrup til Roskilde end ved at forlænge S-banen til Roskilde.

En udbygning af fjernsporene vil effektivt kunne løse kapacitetsproblemerne på fjernbanen København-Roskilde til gavn for DSBs landsdels- og øvrige Sjællandstrafik.

Det forekommer derfor rigtigst — både ud fra et forbrugersynspunkt og ud fra en samfundsøkonomisk vurdering — at undlade en S-baneforlængelse til Roskilde og at erstatte denne med anlæg af yderligere to fjernspor mellem Høje-Tåstrup og Roskilde.

Både af hensyn til en påkrævet forbed-

[Ministeren for offentlige arbejder.]
ring af området's togbetjening, herunder Hedehusene-området, og til behovet for snarlig aflasting af fjerntrafiksporene København-Roskilde kan der i nær fremtid forventes fremsat lovforslag i folketinget om anlæg af 3.-4. fjernspor mellem Høje-Tåstrup og Roskilde.

Dersom dette forslag vedtages hurtigt og følges op med nødvendige bevillinger, skønnes det, at 3.-4. sporanlægget vil kunne være fuldført til Roskilde i 1982.

Hovedbanegård i Høje-Tåstrup:

Umiddelbart efter S-banens forlængelse til Tåstrup i 1963 påbegyndte DSB planlægningen af S-banens videreførelse mod Roskilde som led i opfyldelsen af de forudsætninger om Roskilde-fingerens kollektive trafikbetjening, der var indeholdt i den kort tid forinden godkendte 1. etapeplan for hovedstadsområdet's udbygning.

Som følge af denne plans udpegning af Høje-Tåstrup-området som overordnet center for vestegnen — herunder også som regionalt trafikknudepunkt — indgik i DSB's planer etablering af såvel en kombineret S-bane- og fjernbanestation som en godsbanegård i Høje-Tåstrup.

De pågældende planer, der blev udarbejdet i snæver kontakt med Høje-Tåstrup kommune, blev i efteråret forelagt for og godkendt af den for „anlægget af et 3. og 4. spor på statsbanestrækningen Vigerslev-Roskilde“ nedsatte besigtigelses- og ekspropriationskommission.

På basis af de godkendte planer foretog kommissionen i den følgende tid ved ekspropriation de nødvendige arealerhvervelser til DSB-anlæggene i området.

I den af hovedstadsrådet nu vedtagne „Regionplan 1973 for Hovedstadsregionen“ er Høje-Tåstrups betydning som et overordnet center blevet yderligere understreget.

Høje-Tåstrup vil ifølge regionplanen være placeret i skæringspunktet mellem regionens to overordnede trafikkorridorer, der skal indeholde alle større kommunikationsanlæg — herunder banerne.

Regionplanen angiver, at der skal etableres et regiondækkende kollektivt trafiksystem, der i sin hovedstruktur opbygges med en effektiv betjening i den nord-syd gående trafikkorridor, som knytter de foreslåede 4

regionale knudepunktcentre — Hammersholt, Måløv, Høje-Tåstrup og Køge Vest — sammen og forbindes til regionens eksisterende banesystem.

Under disse forudsætninger har DSB i sit videregående planlægningsarbejde — herunder i tilslutning til Plan 1990 — fundet det rigtigt at tillægge Høje-Tåstrup station en højere status end tidligere, idet den ved sin beliggenhed på landets vigtigste hovedbane nu foreslås benyttet som fjerntrafikterminal til supplerende af Københavns Hovedbanegård. Høje-Tåstrup bliver dermed det knudepunkt, der vil kunne koordinere fjerntrafikken med den kollektive nærtrafik og den individuelle tilbringertrafik for en væsentlig del af Københavns omegn.

Ifølge den af kommunen i 1970 udarbejdede dispositionsplan var centret i Høje-Tåstrup planlagt som et ca. 2 km langt og 500 m bredt bånd i øst-vestlig retning med stationen placeret i en afstand af ca. 500 m fra nordsiden af centerbåndet og tilnærmevis ud for midten af dette.

Den endelige placering af den nord-sydgående transportkorridor, herunder motorvej B 5, har imidlertid beskåret centerarealet mod vest og dermed stationens opland.

Der har på teknisk plan været afholdt en rent foreløbig drøftelse mellem kommunen og DSB om, hvorvidt dette forhold måtte give anledning til overvejelser om en ændring af den hidtidige placering af stationen i Høje-Tåstrup.

Med henblik på en videre drøftelse af bl. a. dette spørgsmål er der aftalt møde mellem kommunen og DSB til afholdelse i begyndelsen af december 1975.

Godsbanegård i Høje Tåstrup:

Som ovenfor nævnt har DSB's hidtidige planer i området endvidere omfattet anlæg af en godsbanegård til imødekommelse af et stigende behov for et sådant anlæg til betjening af det voksende antal industrivirksomheder i de vestlige omegnskommuner.

DSB's seneste overvejelser i tilslutning til Plan 1990 om det fremtidige DSB-gods-transportssystem har imidlertid ført til, at en godsbanegård udformet som oprindeligt forudsat og placeret i Høje-Tåstrup muligvis ikke er hensigtsmæssig.

Hertil kommer, at Høje-Tåstrup kommune i sine kommentarer til Regionplan

[Ministeren for offentlige arbejder.]

1973 har stillet forslag om at flytte den planlagte godsbanegård fra Høje-Tåstrup ud i transportkorridoren.

Herved kan de pågældende DSB-arealer frigøres til andre formål, f. eks. til en udvidelse af centerområdet.

Med den status, som nu er tillagt Høje-Tåstrup station, er DSB velvilligt indstillet over for kommunens forslag, som påregnes at indgå i de nært forestående drøftelser mellem kommunen og DSB.

DSBs planlægning er endnu ikke ført så vidt, at det er muligt allerede nu at angive en ny placering af en godsbanegård i området, men dette spørgsmål vil naturligt indgå i ovennævnte drøftelser.

Med hensyn til spørgsmålet om kommunens opkøb og nedrivning af ejendomme i Høje-Tåstrup landsby bemærkes, at dette må antages at være sket med henblik på sikring af areal til trafikplads ved stationen, idet arealerhvervelse hertil samt anlæg af trafikpladsen vil være et kommunalt anliggende.

Besigtigelses- og ekspropriationskommissionen har i sin tid anmodet DSB om at forhandle nærmere med kommunen angående spørgsmålet om stationsanlæggets og herunder trafikpladsens endelige udformning og at forelægge resultatet heraf for kommissionen.

Disse forhandlinger er imidlertid ikke ført så vidt, at sagen endnu har kunnet forelægges for kommissionen.

Jernbanebro over Køgevej i Tåstrup:

Med hensyn til DSBs deltagelse i bygning af den i forespørgslens begrundelse nævnte jernbanebro over Køgevej i Tåstrup kan oplyses følgende:

I oktober 1964 godkendte besigtigelses- og ekspropriationskommissionen et af DSB efter forhandling med vejdirektoratet og Københavns amtsvejinспекtorat udarbejdet forslag til ombygning og udvidelse af nævnte bro og traf samtidig beslutning om, at udgiften hertil ville være at dele ligeligt mellem DSB og Københavns amtskommune. Udvidelsen omfattede såvel en af hensyn til stationens ombygning nødvendig forlængelse af broen i vejens retning, således at der blev plads til 7 jernbanespor mod nu 3 spor, som en breddeudvidelse af broen, således at

vejbredden tilgodeså amtets planer for en udvidelse af Køgevej.

Med vedtagelsen af anlægslov i 1975 om bl. a. forlængelse af S-banen fra Tåstrup til Høje-Tåstrup har DSB genoptaget projekteringsarbejdet for ombygning af Tåstrup station og forventer i løbet af foråret 1976 at forelægge den for anlægget nedsatte ekspropriationskommission et langt mere simplificeret og dermed billigere forslag til stationens ombygning end det tidligere godkendte. I medfør af dette forslag vil det kun være nødvendigt at skaffe mulighed for at føre 1 spor mere over Køgevejen samtidig med, at den nuværende bro med dennes 3 spor kan bevares.

Med Høje Tåstrup kommune, der nu har overtaget bestyrelsen af den tidligere amtsvej, er der fra DSB indledt forhandlinger, hvorunder der fra kommunens side er fremsat forslag om en samtidig ombygning af den nuværende bro, således at der kan ske en vis vejudvidelse.

Disse forhandlinger, der har drejet sig om forskellige løsninger samt om den dertil knyttede økonomi forventes afsluttet i begyndelsen af 1976 med henblik på sagens forelæggelse for forannævnte ekspropriationskommission.

Af *Kjærulff-Schmidt* (FP) til ministeren for offentlige arbejder (14/11 75):

„Vil ministeren give tilsagn om, at DSBs betjening af kunderne på Lyngby, Sorgenfri og Virum stationer ikke forringes?“

(Spm. nr. 112).

Begrundelse.

Ifølge Ugeavisen for Lyngby-Virum-Tårbæk for den 12. november 1975 vil DSBs køreplaner for 1977 indebære væsentlige forringelser for Lyngby-området. Til bladet udtaler civilingeniør Søren Peter Thorning fra baneafdelingens planlægningssektion, at driften på Lyngby i øjeblikket er for god i forhold til efterspørgslen.

Med den vægt, ministeren under den netop overståede trafikpolitiske debat i folketinget har lagt på en styrkelse af den kollektive trafik, herunder ikke mindst togtrafikken, forekommer det overraskende, at et befolkningsmæssigt og handelsmæssigt så vigtigt område som Lyngby-Virum-Sorgenfri-om-

[Kjærulff-Schmidt.]

rådet skal udsættes for væsentlige forringelser såvel i antallet af togforbindelser som i betjeningen af de enkelte stationer i øvrigt. Jeg fremhæver herved den betydning, Lyngby har som trafikknudepunkt også for busforbindelser, idet en forringelse af togforbindelserne jo giver negative virkninger for den samlede kollektive trafik, der udgår fra eller passerer Lyngby. Det kan ikke være rimeligt, at DSBs køreplansafdeling hen over hovedet på befolkningen og erhvervslivet i området skal gennemtrumfe vilkårlige forringelser.

Derfor beder jeg om, at ministeren vil tage afstand fra forlydenderne om forringelse af togbetjeningen. Desuden beder jeg om ministerens klare afstandtagen fra forlydender om, at der på Lyngby, Sorgenfri og Virum stationer skal gennemføres ringere betjening med hensyn til billet- og kortsalg, muligheden for rejsegodsindskrivning, kiosker m. v.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (26/11 75):

DSB har planlagt, men ikke endeligt besluttet sig for indførelse af en ny køreplansstruktur for S-togene i Københavns nærtrafik fra efteråret 1977 i forbindelse med ibrugtagning af Farumbanen som S-bane. Planerne drøftes for tiden med Hovedstadsområdets Trafikselskab og vil derefter blive sendt til de berørte kommuner.

Planen — som den foreligger i dag — vil medføre en anden trafikering af de fleste stationer, idet der principielt vil blive tale om 15 min. interval mellem togene på alle strækninger, hvilket medfører 4 tog pr. time mod de nuværende 3 eller 6 tog pr. time. Nogle stationer vil således få flere tog end i dag og nogle stationer færre.

For de 3 nævnte stationers vedkommende vil togtallet i dagtimerne på mandage-fredage blive reduceret, hvorimod det vil blive forøget om aftenen samt på lørdage og søndage. Hvorvidt det er en forringelse eller en forbedring, kan formentlig kun den enkelte afgøre, idet behovene er ganske individuelle.

Så vidt det foreligger oplyst for mig, er passagertallet på de 3 stationer faldet i de senere år, og DSB venter en yderligere afvandring i forbindelse med ibrugtagning af

Farumbanen som S-bane, idet beboere fra denne banes opland hidtil har anvendt Holtebanens stationer i vid udstrækning.

Den nye køreplan vil give bedre mulighed for god koordinering med den øvrige DSB-togtrafik i forbindelse med hovedstadsområdet samt i en del tilfælde give bedre muligheder for god tilslutning med busserne.

Set under ét vil udbuddet af S-togstrafik blive bedre og mere retfærdigt fordelt, og da ét tog pr. kvarter i almindelighed må være fuldt tilfredsstillende, har jeg ikke noget at indvende mod DSBs forslag til ny S-togskøreplan.

DSB har — for at opnå billigst mulig drift — taget op til overvejelse, om opstilling af billetautomater på S-banestationerne vil gøre det muligt at undvære personale helt eller delvis til billet salg på de S-banestationer, hvor benyttelsen er mindre intensiv.

Disse overvejelser er dog langt fra afsluttet, idet der f. eks. først skal indhøstes erfaringer i forbindelse med brug af billetautomater, ligesom der skal findes frem til en hensigtsmæssig form for abonnementskort-udstedelse og -salg.

Endvidere må disse spørgsmål løses i sammenhæng med de beslutninger, der inden for de kommende år skal træffes fra politisk side med hensyn til det fremtidige tarifsystem i hovedstadsområdet.

Der foreligger således ingen afgørelser om egentlige ændringer af betjeningen på eksisterende S-banestationer eller om, hvilke stationer der vil blive omfattet af ændringerne, og det må forudses, at endelige beslutninger herom først vil blive truffet i løbet af nogle år.

Ved indførelse af nye betjenings- og salgformer vil DSB imidlertid tilstræbe, at ændringerne bliver til mindst mulig ulempe for de berørte kunder.

DSB har oplyst, at der ikke haves planer om indskrænkninger for så vidt angår muligheden for indskrivning af bagage eller i kioskvirksomheden på de 3 stationer.

Af *Steen Folke* (VS) til undervisningsministeren (18/11 75):

„Vil ministeren redegøre for det nærmere indhold af de prognoser, som ligger til grund for beslutningen om at begrænse tilgangen

[Steen Folke.]
til lærerseminarierne yderligere i 1976, 1977 og 1978?"

(Spm. nr. 117).

Begrundelse.

Samtidig med at der indføres adgangsbe- grænsning ved universitetsuddannelserne, har undervisningsministeren nu besluttet, at antallet af hold, der kan optages ved lærer- seminarierne i 1976, skæres ned fra 156 til 144. Dette vil bl. a. få den konsekvens, at ungdomsarbejdsløsheden bliver endnu stør- re.

I ministerens redegørelse til undervis- ningsudvalget tales der om overproduktion af lærere efter 1980, men det fremgår ikke, hvad der er forudsætningerne for ministe- rens beregninger. Specielt ønskes oplyst de i beregningerne forudsatte klassekvotienter og ugentligt antal undervisningstimer pr. lærer, f. eks. i 1980 og 1985. Endvidere øns- kes oplyst, hvordan lærerressourcekræ- vende pædagogiske fremskridt er indkalku- leret i prognoserne.

Undervisningsminister *Ritt Bjerregaards* svar (26/11 75):

Steen Folke beder om et væld af detailop- lysninger til spørgsmålet, som jeg skal forsøge at besvare i hovedtræk.

Jeg gør først opmærksom på, at der alene er truffet beslutning om nedskæring af semi- nariernes optagelseskapacitet i 1976. For 1977 og 1978 er de yderligere nedskæringer at betragte som planlægningsforudsætning- er, og disse forudsætninger vil blive taget op til fornyet vurdering om ét henholdsvis om to år. Beslutningerne er truffet på grundlag af et materiale, der i enkeltheder er blevet gennemgået med Dansk Magister- forenings seminarisektion, som i øvrigt også vil blive inddraget i de videre overvej- elser.

Der var i fjor knap 700.000 elever i folke- skolen. Dette tal vil i de kommende år syn- ke noget. Ifølge de foreliggende prognoser regner vi med ca. 675.000 elever i 1980 og godt 620.000 elever i 1985. Nedgangen i elevtal vil imidlertid ikke medføre en tilsva- rende nedgang i lærerbehoet. For det første har vi forudsat en fortsættelse, om end i afdæmpet grad, af de senere års stigning i lærerforbruget til specialundervisning. Vi

har også regnet med en fortsat stigning i lærerforbruget til rettearbejde, administra- tivt arbejde, videreuddannelse og lignende. Herudover har vi regnet med, at der til va- retagelse af undervisning under sygdom og anden periodisk fravær blandt lærerpersona- let vil blive anvendt faste vikarer. I dag bestrides sådanne timer af løse vikarer og af faste læreres „tilfældige“ overtimer.

Selv om man forudsatte uændret lærer- skematimeforbrug pr. elev i normalklasser- ne, ville lærerbehoet alene som følge af de nævnte forhold komme til at ligge noget højere i 1980 end i fjor, nemlig på knap 1,4 mill. såkaldte lærerløntimer om ugen mod i fjor knap 1,3 mill. timer.

Udbuddet af ugentlige lærerløntimer er beregnet under forudsætning af samme år- lige optagelse på seminarierne som i år, uændret gennemførelsesprocent for de stu- derende og endvidere ud fra en forudsæt- ning om, at de uddannede ønsker ansættelse i folkeskolen i samme grad fremover som hidtil. Såfremt lærerne gennemsnitligt har to ugentlige overtimer, hvilket svarer til situationen i fjor, vil udbuddet at lærerlønti- mer herefter blive på 1.575.000 ugentligt i 1980, og folkeskolens lærerantal vil derefter fortsat stige med 1.500-2.000 lærere årligt svarende til et ugentligt løntimeudbud på knap 50.000 timer.

De tal, jeg her har nævnt, er ikke udtryk for et endeligt regnestykke, men de er ud- gangspunkt for de vurderinger, der må an- lægges med henblik på den beslutning, det drejer sig om: optagelseskapaciteten i 1976 for seminarieelever, der vil være færdigud- dannede i 1980.

Vi er sikkert mange, der har et ønske om en gradvis stigende standard af undervisnin- gen i folkeskolen, hvilket bl. a. vil medføre et stigende lærerbeho. Det endelige behov for lærere i 1980 og senere hen afhænger der- for i høj grad af fremtidige beslutninger på det pædagogiske og det personalepolitiske område. Da det altså drejer sig om beslut- ninger, der ikke er truffet, er jeg henvist til alene at angive størrelsesordenen med hen- syn til lærerbeho af forskellige tænkelige dispositioner.

Afskaffelse af alle overtimer ville betyde, at 108.000 ugentlige timer skulle bestrides af nyansatte lærere.

En generel årlig standardforbedring på 1

[Undervisningsministeren.]

pet. ud over den allerede omtalte standardstigning for specialundervisning m. v. ville medføre en stigning i lærerbeholdet i 1980 svarende til 83.000 timer.

Såfremt man forøgede elevernes ugentlige timetal på hvert klassetrin med 1 time, ville lærerbeholdet i 1980 forøges svarende til 34.000 timer ugentlig.

Dette er kun nævnt som eksempler til anskueliggørelse af størrelsesordenen af dispositioner, der kunne bringes under overvejelse. Sammenholdt med de tidligere angivne oplysninger vedrørende lærerbehold og lærerudbud må jeg konkludere, at der nu må ske en nedsættelse af optagelseskapaciteten på seminarierne, såfremt vi ikke næsten bevidst vil uddanne til arbejdsløshed.

I denne forbindelse skal jeg tilføje, at seminariekapaciteten indgår i den samlede dimensionering af optagelseskapaciteten ved de videregående uddannelser på 20.000 studerende om året, jfr. debatten her i folketinget for et par uger siden. Nedsættelsen af optagelserne ved seminarierne betyder således ikke en nedsættelse af det samlede antal studerende ved videregående uddannelser, men at man henvises til at søge optagelse ved andre uddannelser.

Af *Henning Jensen* (S) til ministeren for kulturelle anliggender (20/11 75):

„Vil ministeren undersøge mulighederne for, at flere danske udsendelser i tv bliver tekstet, og dermed imødekomme et stort ønske hos de mange, der lider under hel eller delvis nedsat hørevne?“

(Spm. nr. 120).

Begrundelse.

Samtidig med at tv spiller en stadig større rolle som nyhedsformidler, melder behovet sig for at støtte de grupper, der har et hørehandicap og dermed forringet mulighed for at følge udsendelserne i dansk tv. Der er almindelig tilfredshed med, at der er sket visse forbedringer i de sidste par år, men en udbygning af mulighederne er der stadigvæk behov for. Da adskillige tusinde nye får høreskader årligt, må Danmarks radio erkende sin forpligtelse over for disse grupper i større udstrækning, end tilfældet er i dag.

Minister for kulturelle anliggender *Niels Matthiasens* svar (28/11 75):

Et lignende spørgsmål har tidligere været rejst over for kulturministeren af hr. Henning Jensen, jfr. folketingets forhandlinger 1972-73, sp. 3545-48.

Jeg henviste da til, at om end jeg nærede stor sympati for, at der blev gjort noget mere for den gruppe af modtagere, som der her er tale om, var det ikke et spørgsmål, jeg som kulturminister anså mig for berettiget til at gribe ind i under henvisning til, at programspørgsmål efter lang og fast praksis betragtedes som henhørende alene under radiatorådets kompetenceområde.

Denne praksis er siden med vedtagelsen af lov nr. 421 af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed blevet lovfæstet, jfr. lovens § 9, stk. 2, og jeg må derfor på ny understrege, at dette er et spørgsmål, der ligger uden for min kompetence som kulturminister.

Jeg har imidlertid på foranledning af det rejste spørgsmål indhentet oplysninger hos Danmarks radio, hvoraf det fremgår, at der i øjeblikket tekstes i gennemsnit 2-3 udsendelser om ugen for de hørehandicappede, og at spørgsmålet om betjeningen af de hørehandicappede har været gjort til genstand for en undersøgelse i en arbejdsgruppe, som på foranledning af radiatorådet har været nedsat under socialstyrelsen. I den af arbejdsgruppen afgivne betænkning er indeholdt forslag til forskellige forbedringer af betjeningen af de hørehandicappede, herunder også forslag om udvidelse af tekstningen.

Radiatorådet har endnu ikke færdigbehandlet den afgivne betænkning, bl. a. analyseres i øjeblikket de økonomiske konsekvenser af de forskellige forslag, men betænkningen forventes færdigbehandlet i forbindelse med behandlingen af Danmarks radios handlingsplan for finansåret 1976-77.

De givne oplysninger tyder således på, at radiatorådet er meget opmærksom på det problem, som hr. Henning Jensen peger på i sit spørgsmål.

Af *Voigt* (FP) til indenrigsministeren (24/11 75):

„Vil ministeren påtale over for de folkevalgte borgmestre samt rådmændene — og

[Voigt.]

dette gælder specielt de socialdemokratiske — at det er misbrug af deres stillinger at skubbe partifæller ind i ledige kommunale jobs, samt indskærpe, at stillinger fremover skal oplås ledige?“

(Spm. nr. 126).

Begrundelse.

Det fremgår af dagbladet BT for den 22. november 1975, at den socialdemokratiske rådmand i Odense, hr. Jens Helbak, har forbarmet sig over sin partifælle i Odense byråd, hr. Edvin Witved, og skubbet ham ind i en stilling. Det, som må vække bekymring hos ministeren i denne situation, er, at arbejdsformidlingen i Odense ifølge BT siger, at en sådan ansættelse gør det endnu vanskeligere at skaffe arbejdspladser til revalidenter og handicappede. I stedet for at tænke på en partikollega burde man tænke mere på menneskeskæbner netop i den sociale afdeling.

Det kan jo ikke være ministeren ubekendt, at fremskridtspartiet ønsker arbejdsformidlingen nedlagt. Når nu ministerens egne partikammerater er bedøvende lige glade med, hvordan det kører i arbejdsformidlingen, og bare selv antager folk efter partifarve, så vil ministeren måske i denne situation bekende sig til fremskridtstroen.

Undskyldninger om, at det bare er et halvårs job, og at det kun giver 24,19 kr. i timen, er ikke en døjt værd. Pampermetoder af den slags må der omgående slås hårdt og ubønhørligt ned på. Og jeg betragter det som givet, at ministeren vil undersøge, om Jens Helbak stadig kan være rådmand, hvis der er tale om pampermetoder. Mange mennesker husker endnu med berettiget lede, at Odenseborgmesterens broder og gode socialdemokrat blev udnævnt til ungdomsskoleinspektør.

Indenrigsminister *Egon Jensens* svar (27/11 75):

Som det vil være bekendt, har det siden ikrafttrædelsen af den kommunale styrelseslov den 1. april 1970 været således, at tilsynet med kommunerne varetages af de for hver amtsrådsreds nedsatte tilsynsråd. Klager over handlinger, som borgmestre og rådmænd — hvilken partifarve de end måtte have — foretager på kommunalbesty-

relsens vegne, bør derfor i første omgang rettes til vedkommende tilsynsråd.

På denne baggrund, og da den avisartikel, som spørgeren henviser til i begrundelsen for spørgsmålet, i øvrigt ikke giver mig grundlag for generelle overvejelser, har jeg ikke fundet anledning til at foretage videre.

Af *Kjærulff-Schmidt* (FP) til socialministeren (24/11 75):

„Hvorfor har ministeren truet forældre i Stilling fra af deres egen lomme at bidrage til deres børns pasning i børnehaven?“

(Spm. nr. 131).

Begrundelse.

Ifølge tv-udsendelsen „Landet Rundt“ har forældre kredsen ved børnehaven i Stilling på eget initiativ ansat en ung pige, der går til hånd med forefaldende arbejde. Udgiften udgør kr. 6. pr. barn pr. uge og afholdes af forældrene. Imidlertid har socialministeriet pålagt Skanderborg kommune at true forældrene til at afskedige medhjælperen, idet man har meddelt forældrene, at hele det lovbestemte tilskud til børnehaven vil blive inddraget, hvis dette private initiativ ikke ophører.

Med den førnævnte beskedne omkostning er det jo indlysende, at der ikke på nogen som helst måde er tale om, at særlig velbærgede forældre skaffer deres børn særfordele. Det er tværtimod prisværdigt, at en forældre kredsel selv har taget et så godt og fornuftigt initiativ, der kun viser, hvordan kærlighed til børnene kan omsættes i konkret handling.

Det er af interesse for offentligheden at vide, hvorfor ministeriet så iskoldt og kynisk forhindrer dette varme og menneskelige initiativ, og om ministeren virkelig tror, at statsmonopoliseret børnepasning ikke tåler den mindste form for forældreindblanding.

Socialminister *Eva Gredals* svar (2/12 75):

Socialministeriet skal oplyse følgende om forløbet af denne sag:

På en stiftende generalforsamling den 2. oktober 1975 vedtog forældre kredsen en vedtægt for „Børnehaven Østervangs Støttekreds“. Af vedtægten fremgår bl. a., at der som aktive medlemmer optages forældre til børn i Østervang. Støttekredsens formål

[Socialministeren.]

er at yde økonomisk baggrund for antagelse og aflønning af personale ud over normeringen og hermed bidrage til en forsvarlig pædagogisk pasning og udvikling af børnene i Østervang. Dette sker ved, at støttekredsen efter indstilling fra børnehavederen antager ekstra personale og udstationerer det i børnehaven. Børnehavederen og støttekredsens bestyrelse bestemmer tidspunktet for ansættelse og afskedigelse.

Bestyrelsen har givet støttekredsen frie hænder under forudsætning af, at man a) lod lederen indstille og eventuelt afskedige, b) tilgodeså arbejdsmarkedets regler og c) tog behørigt hensyn til eventuelt ikke-interessererede forældre.

Bestyrelsen anmodede i skrivelse af 1. oktober 1975 det sociale udvalg i Skanderborg kommune om dispensation i henhold til socialstyrelsens cirkulæreskrivelse nr. 323 af 12. juni 1975 om antal pædagogisk uddannede medarbejdere og det maksimale ugentlige timetal for øvrige medarbejdere i daginstitutioner fra 1. juli 1975 med bilag til at ansætte en medhjælper i 40 ugentlige timer ud over gældende normering på 95 timer for øvrige medarbejdere. Socialudvalget har hertil i skrivelse af 30. oktober 1975, jfr. skrivelse af 5. november 1975, meddelt bestyrelsen, at socialudvalget ikke har fundet tilstrækkeligt grundlag for at kunne anbefale den ansøgte dispensation, og har endvidere oplyst, at udvalget ved henvendelse til socialministeriet har fået underretning om, at forældrenes støtteaktion med henblik på at stille en medhjælp til rådighed i børnehaven må anses for direkte ulovlig, og at aktionen af ministeriet betragtes som en direkte omgåelse af de gennemførte normeringsregler. Socialudvalget har derfor som tilsynsførende myndighed krævet, at den tilbudte medhjælp afvises af børnehavens bestyrelse.

Bestyrelsen har herefter i skrivelse af 9. november 1975 forespurgt socialministeriet om støtteaktionens lovlighed.

På baggrund af dette sagsforløb har socialministeriet dels efter telefonisk forespørgsel fra Skanderborg kommune m. fl. orienteret om de synspunkter, der efter det foreliggende kunne tale for eller imod støtteaktionens lovlighed, dels ved skrivelse af 28. november 1975 til bestyrelsen for børnehaven Østervang truffet følgende afgørelse:

„Børnehaven Østervang er anerkendt som en daginstitution, der er berettiget til tilskud fra stat og kommune, jfr. § 65, stk. 1, i lov om børne- og ungdomsforsorg. De offentlige tilskud, hvis forholdsvis størrelse er fastsat i lovens § 71, ydes under forudsætning af, at samtlige regler, som i medfør af loven er fastsat vedrørende daginstitutionsområdet, overholdes.

Ovennævnte cirkulæreskrivelse nr. 323 er en del af et regelsæt, som er udformet efter forhandling med Statstjenestemændenes Centralorganisation II, Landsforeningen af Bestyrelser for Daginstitutioner, Kommunernes Landsforening, Foreningen af Kommuner i Københavns Amt, Københavns kommune og Frederiksberg kommune. Sættet indeholder foruden cirkulæreskrivelsen socialministeriets cirkulære af 12. juni 1975 om åbningstid m. v., budget- og normeringsgodkendelse for anerkendte daginstitutioner under børne- og ungdomsforsorgen og socialministeriets vejledning af 12. juni 1975 om arbejdstilrettelæggelse i daginstitutionerne.

Allerede under hensyn til, at bestyrelsen ved at tillade støtteaktionen har sat sig ud over en afgørelse, som det sociale udvalg har truffet efter ovennævnte regler, må man anse støtteaktionen for en omgåelse af reglerne og dermed i strid med betingelserne for ydelsen af offentlige tilskud.

Det bemærkes endvidere, at bestyrelsen har ansvaret over for det offentlige for, at institutionen drives i overensstemmelse med de herom til enhver tid fastsatte regler, og at bestyrelsen ikke kan tilsidesætte dette ansvar ved at overlade en del af administrationen af driften til en forældrekræds. I denne forbindelse henviser man også til, at forældrenes indflydelse på daginstitutionerne er fastlagt ved socialministeriets cirkulære af 20. marts 1970 om forældreindflydelse ved anerkendte daginstitutioner under børne- og ungdomsforsorgen, og at en forældreindflydelse som den etablerede går langt videre end de fastsatte regler.“

Som det fremgår af ovenstående, er det socialministeriets opfattelse, at der ikke tilkommer bestyrelser og forældre en ret til at tilgodese private formål inden for et område, hvis administration, personaleforbrug, arbejdstilrettelæggelse og pædagogiske standard nøje er fastlagt af det offentlige.

[Socialministeren.]

Ønskes sådanne formål tilgodeset, må det ske på privatøkonomisk grundlag uden tilskud fra det offentlige.

Formanden:

Vi vender herefter tilbage til dagsordenens punkt 1, nemlig:

Forespørgsel til handelsministeren af Møigaard og Gert Petersen.

(Forespørgsel nr. III).

Forhandlingen genoptoges.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg synes, det er overordentlig nyttigt, at folketinget alvorligt kommer til at befatte sig med hele skibsbygningsområdet og dets krise. Det kan ikke gøres uden at vurdere hele den almindelige krisesituation, som har ramt det kapitalistiske system.

Der er en overordentlig nær sammenhæng mellem de to problemer, hvis fælles grundårsag er selve det kapitalistiske systems uegnethed til at løse menneskenes behov. I alle kapitalistiske lande er der krise på skibsbygningsområdet. Årsagerne hertil er ganske mange. Jeg skal blot nævne tre hovedårsager til den danske skibsindustrikrise.

For det første: vi er medlemmer af fællesmarkedet, hvor alle lande minus Danmark yder støtte til skibsbygningen. Dette giver en ualmindelig hård konkurrence fra de såkaldte fællesmarkedsvener.

Dernæst: skibskreditordningerne ydes til rederne og er uden forpligtelse til at lade bygge på danske værfter. Dette forhold har medført en omfattende bygning af coastere i udlandet, også med det formål for øje at opnå skattebegunstigelser.

For det tredje: igennem den uselvstændige udenrigspolitik, Danmark har ført, har vi tvunget andre lande til at bygge værfter, fordi Danmark nægtede at bygge skibe bl. a. for den socialistiske verden. Derigennem har vi selvforskyldt forstærket konkurrencen. Dette var bl. a., og det kan dokumenteres, tilfældet over for Den tyske demokratiske Republik, der ikke ville bygge deres store Warnovværft, men af den holdning, vi indtog, blev tvunget dertil.

Der kunne have været nævnt mange flere konkrete eksempler, men nu gælder det at

fjerne nogle af de årsager, der er til de opståede vanskeligheder, og rette tidligere fejl.

I OECD er det fastslået, hvad der må ydes over for skibsbygningsindustrien. Dette overholder Danmark, og resultatet er, at de, der ikke følger sådanne direktiver, bl. a. norske, tyske og hollandske værfter, er billigere end Danmark med bygning af skibe. Deres finansieringsgrad er 10 pct. bedre, og udbetalingen fra bygherrerne er yderligere 10 pct. lavere. Dette forhold førte bl. a. til, at den færge, DDR ønskede for nylig at få bygget på Ålborg Værft, blev umuliggjort. I stedet gik arbejdet til et norsk værft. Værfternes egen likviditet er også et problem. Gennem mange år har de givet overskud og været en af skibsrederens allerbedste malkekøer. Det groveste eksempel herpå er vel Lindøværftet, der faktisk fungerede som bank en overgang. Det optog billige lån over staten og udlånte pengene til høj rente til kommunerne. En afgørende understregning af, hvor nødvendigt det er med en effektiv kontrol såvel over for de lån, der gives, som ved de afskrivninger, der foretages.

Det er nu brændende aktuelt at finde helt nye veje for at sikre beskæftigelsen. På skibsbygningsområdet er der sammenlagt beskæftiget omkring 30.000 mennesker. Inklusive underleverandørerne er 150.000 mennesker afhængige af denne beskæftigelse ifølge oplysninger, der er givet af SIDs fagblad. Der er foretaget investeringer, der for længst er gået på afskrivningskontoen. Alt dette betyder, at samfundet ikke uden videre kan stille sig afmægtig, lade værfterne lukke og kaste folk ud i arbejdsløsheden.

Det, vi vil foreslå, er, at alle statslige muligheder for arbejde til værfterne omgående benyttes. Der skal vel foretages fornyelse af de statsejede skibe, skibsflåden, og her tænker jeg på handelsskibene. Planerne om brobyggeri kan ved deres realisering også give en del beskæftigelse til værfterne. Endvidere må regeringen aktivt gå ind for, at de af arbejderne foreslåede elektrificeringsplaner i Grønland bliver til virkelighed snarest muligt. Derudover skal der gennemføres en ordning, der sikrer en ligestilling mellem danske og udenlandske redere over for skibskreditordningen. Indtil de øvrige OECD-lande følger reglerne om subsidier, dvs. undlader at subsidiere skibsbygning, så skal